

קונטרס

דפי עזר

ללימוד שו"ע עם משנה ברורה לפי סדר הלוח "הלכתא דיומא"

■ מחזור שינה אחת ■

כולל בתוכו:

דפי חזרה

דפי ציורים וטבלאות

דפי סיכום

צו תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מפעל הלכתא דיומא

דיני על הנסים. אומר על הנסים בלילה אפילו אם הקדים להתפלל ערבית קודם צאת הכוכבים וביום ואם לא אמרו אין מחזירין אותו. ואין אומרים על הנסים רק ביום י"ד אבל לא בט"ו מיהו אם אמרו אין מחזירין אותו. כרכים הספיקות אם הם מוקפות חומה אומרים על הנסים בתפלה בשני ימים. שחרית משכימין לביה"מ. אין לחלוץ התפילין אף שהתפללו כבר עד אחר קריאת המגילה.

הסדר לאחר קריאת המגילה ביום. מוציאין ס"ת וקורין בפרשת יובא עמלק עד מדור דור ואומרים ח"ק ואע"פ שאין בה אלא ט' פסוקים, ואין המנהג לכפול פסוק האחרון של הפרשה. קורין המגילה ומברכין אחריה ברכת הרב את ריבנו וצריכין כולן לשמוע הברכה ואין נכון לומר אז קדיש אחר סיום המגילה ואח"כ אומרים סדר קדושה. כשיש מילה בפורים מלין התינוק קודם קריאת המגילה וי"א דיקדים קריאת המגילה.

דיני מתנות לאביונים. חייב כל אדם בין איש ובין אשה ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה ליתן לפחות שתי מתנות לשני עניים, ורשאי ליתן מאכל או מעות ואפילו שתי פרוטות דשוה פרוטה חשובה מתנה אבל לא בפחות. אם החליף סעודתו בשל חבירו יצא ידי מתנות וע"כ עני המתפרנס מן הצדקה יתן שתי מתנות לשני אביונים ויחזור הם ויתנו לו, ולכתחלה צריך ליתן לאביון דבר הראוי ליהנות ממנו בפורים מאכל או מעות שיוכל להוציא בפורים. ומוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, והשתי מתנות צריך ליתן משלו ולא משל מעשר וההוספה שמוסיף יוכל ליתן משל מעשר.

מי ומתי נותנין מחצית השקל. יש ליתן קודם פורים מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן זכר למחצית השקל שהיו נותנין באדר ויש ליתן ג', ויש ליתנו בליל פורים קודם שמתפללים מנחה ובמדינתנו נוהגין ליתנו בשחרית קודם קריאת המגילה ועכשיו נוהגין ליתן מחצית השקל קודם מנחה ובשחרית מעות מגילה, ואין חייב ליתנו רק מי שהוא מבן עשרים ולמעלה וי"א דמבן י"ג ולמעלה חייב במחצית השקל וכ"ז מדינא אבל המנהג הוא ליתן אפילו בעד בניו הקטנים ואשה מעוברת בעד ולדה. כל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו שוב אינו פוסק.

מי מותר לשנות מעות פורים לצדקה אחרת? מעות שגבה אותן הגבאי לחלקם לעניים לסעודת פורים אין יכול לשנותן לומר דיין בפחות והמותר יפול לכיס של צדקה אבל לוקחין עגלים לרוב בכל המעות והמותר שלא יספיקו לאכול בפורים ימכר ויפול לכיס של צדקה. מעות שחשב בלבו לחלקם לעניים ביום פורים אינו רשאי לשנותו. ודוקא הגבאים אבל העני יכול לעשות בו מה שירצה. אם יש מנהג באותה העיר לתת מעות פורים לחזן אין איסור בדבר אבל לא נפקי בזה ידי מתנות לאביונים אפילו אם החזן הוא עני אא"כ מחלקים מהם לעניים.

דיני סעודת הלילה. מצוה להרבות בסעודת פורים ובסעודה אחת יוצאים, סעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא ידי חובתו, ומ"מ גם בלילה ישמח וירבה קצת בסעודה, ואפילו כשהל"ד במוצאי שבת דעשה סעודה חשובה בסעודה שלישית מ"מ צריך להרבות קצת בלילה לכבוד פורים אך אינה סעודה כמו למחר דשם צריך להרבות יותר. נכון לכוש בגדי שבת ג"כ מעבר וימצא אח"כ בביתו נרות דולקות ושולחן ערוך ומטה מוצעת.

דיני סעודת היום. חייב אינש לבסומי בפוריא ומ"מ יראה להיות זהיר בענין נט"י וברכת המוציא ובהמ"ז ויהיה שמחה של מצוה וסעודת פורים ומתנות לאביונים ומשלוח מנות אפשר דצריך כונה ע"ז לשם מצוה. ואין להתענות בפורים מלבד בתענית חלום יתענה עד אחר מנחה ויאכל קודם ביאת השמש רק פ"א. הגשבע להתענות בפורים יראה להתיר שבועתו. ונהגים לעשות סעודת פורים לאחר מנחה וערבית תפללו בלילה, ומשובח מי שעושה סעודה בשחרית, ויקבץ אנשי ביתו וחביריו דא"א לשמוח כראוי ביחיד ומ"מ יהיה שמחה של ד"ת. וכשהל פורים ביום ששי יעשו הסעודה בשחרית קודם חצות היום לכתחלה. וי"א דאם הזיק אחד את חבירו מכה שמחה פורים פטור מלשלם ויש מחלקין בין הזיק גדול לקטן בין בגוף בין בממון דבהזיק גדול מקפדין ואין מנהג לפטור בהזיק גדול, ואם כיון להזיק בכ"א חייב.

דיני ברכת שהחיינו. הקורא את המגילה מברך לפניו ג' ברכות על מקרא מגילה ושעשה נסים ושהחיינו וביום חוזר ומברך שהחיינו, ונכון לכוין בברכת שהחיינו גם על משלוח מנות וסעודת פורים ויודיע זה להש"ץ המברך דבעי כונת שומע ומשמיע. ויכוין זה בברכת שהחיינו דיום ומי שאין לו מגילה לא יברך שהחיינו על משלוח מנות וסעודה וי"א דראוי לברך זמן על היום אכן אם היה לו מגילה בלילה ויברך אז שהחיינו לכו"ע א"צ שוב לברך ביום, אם אבל קורא את המגילה יברך אחר הברכות שאין האבל מברך להוציא רבים בברכת שהחיינו והאבל יקרא את המגילה.

דיני ברכה אחרונה. אם נשתתף הקורא באמצע המגילה א"צ הקורא השני העומד תחתיו להתחיל כראש רק יתחיל ממקום שפסק הראשון וכ"ש שא"צ לברך מחדש. ואחד יכול לברך ושני קורא בין ברכה ראשונה ובין ברכה אחרונה ובלבד שיכוין להוציא השומעים והם יכוננו לצאת, ולאחריה נוהגין לברך הרב את ריבנו ואין לומר האל הרב וכן אין לומר בא"ר האל הנפרע רק בא"י הנפרע, אם לא בדרך לא לפניו ולא לאחריה יצא ואם נזכר באמצע שלא בירך יברך בין הפרקים. ונהגו לומר בלילה אשר הניא אבל לא ביום ואין לברך אחריה אלא בצבור אבל הברכות שלפניה גם היחיד צריך לברך.

שח באמצע הקריאה מה דינו? אין לשוח בעוד שקורין אותה בין השומע ובין הקורא ואפילו בד"ת ובריעבד יש חילוק בהשומע אם שח בעת הקריאה לא יצא אפילו אם חיטר לשמוע תיבה אחת אבל הקורא יצא ולפעמים אפילו לכתחלה מותר כגון לשאול בין הפרקים מפני הכבוד, וכ"ז לענין שיחה באמצע הקריאה אבל אם שח בין הברכה לתחלת הקריאה בין השומע ובין הקורא הפסיד הברכה וכן בין הקריאה לסוף הברכה ג"כ אסור להפסיק.

מי שיצא כבר האם יכול להוציא אחרים? אע"פ שיצא כבר מברך להוציא את אחר ידי חובתו וכ"ש ריכול להוציאם בקריאה אע"פ שיצא כבר וי"א דלענין ברכה אם יודיעין בעצמן לברך יברכו בעצמן ומנהג העולם להקל להוציאן בכל גווני. ויקראנה לנשים אחר שיצא מביה"כ"נ דמצוה שיצא בעצמו בקריאת הצבור אכן אם מכויץ שלא לצאת באותה קריאה שפיר דמי לצאת אח"כ בקריאת הצבור. וכשהוא מברך לנשים טוב שיברך לשמוע מגילה.

האם מותר להפסיק התענית קודם קריאת המגילה? מי שהוא אנוס קצת מחמת תענית יכול לשמוע קריאתה מבע"י מפלג המנחה ולמעלה דהוא שעה ורביע קודם הלילה אבל אסור לאכול קודם שישמע קריאת המגילה אפי' התענית קשה עליו, ואם הוא אדם חלוש והשהייה יזיק לבריאותו ויכול לבוא לידי חולי וטעימה מעט אינו מספיק לו שרי לאכול אך יקבץ מאחד שיוכירנו לקרוא את המגילה אחר אכילתו, ודוקא אכילה אסור אבל טעימה בעלמא שרי וע"כ טוב יותר להקל לאיש הזה שיטעום קודם קריאת המגילה ולא להקל לקרות בעלמא שרי וע"כ טוב יותר להקל לאיש הזה שיטעום קודם כלל אפילו דיעבד, ואפילו טעימה אין להקל אלא לצורך גדול דהיינו חולה קצת או מי שמתענה והתענית קשה לו, ושיעור טעימה היינו כביצה פת או משקין כשיעור ביצה. ולדעה זו אפילו בין השמשות אין לקרות ובריעבד אם קרא בבין השמשות ג"כ צ"ע אם לא באונס והכרח גדול יש להקל. ואפילו קרא מקצתה קודם צאת הכוכבים לא יצא וצריך לחזור ולקרות ובלי ברכה. ומ"מ המיקל לחולה וליוולדת למהר קריאתן מבעוד יום קצת יש לו עלי לסמוך. וכ"ש שאסור לישן קודם קריאת המגילה ואפילו דעתו רק לישן קימעה, וה"ה ביום אפילו כבר התפלל אסור לאכול קודם קריאתה. ספק אם קרא את המגילה אפשר דלא אמרינן בזה ספיקא דרבנן לקולא.

הסדר לאחר קריאת המגילה בלילה. אחר קריאת המגילה בערבית אומר ואתה קדוש ואחר שמו"ע אומר ק"ש עם התקבל ואחר אמירת ואתה קדוש שאומרים אחר קריאת המגילה יאמר ק"ש בלא תתקבל וי"א דיכול ג"כ לומר תתקבל ויחזור תתקבל על תפלה ובסדר קדושה ובשחרית יאמר חצי קדיש אחר ש"ע ולאחר סדר קדושה ק"ש עם תתקבל. ואם חל במוצאי שבת קורין המגילה ואח"כ אומר ויהי נועם ואתה קדוש ואח"כ מבדילין ואומרים ויתן לך.

הקורא לנשים בביתו אחר שיצא בביתו"ד מי מברך ומה מברך?
הגב בענינו...
Sponsored By: DollarPhone
זכות תלמוד
הלבנת דיומא
כל הזכויות שמורות
אוסף החנינים מיל ויתום
© מהמחלקת המסלול
ללימוד שלחן ערוך אורח
עם משנה ברורה

דפי שיעורים ושיכלאות

משנה ברורה

מן סימן תרצב סעיף א

עד סימן תרצה סעיף ג

ז' אדר

■ מחזור שינה אחת ■

1 800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגולת המפעל

דיני מצוות היום בפורים

שו"ע סי' תרצ"ד - צ"ה

המצוה	משלוח מנות	מתנות לאביונים	מחצית השקל	קריאת המגילה
השיעור	ב' מנות לאיש אחד	ב' פרוטות לב' עניים	ג' חצאי גדולים	
עד כמה	וכל המרבה לשלוח לרעים משובח (שו"ע תרצ"ה ס"ד)	מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות (תרצ"ד מ"ב סק"ג)		
המחובים	הגדולים איש ואשה	הגדולים איש ואשה	מדינא י"א מבן כ' וי"א מבן י"ג, והמנהג גם לילדים ועוברים	הגדולים איש ואשה וקטנים שהגיעו לחינוך
הזמן	ביום	ביום	י"א בליל פורים קודם מנחה, וי"א בשחרית קודם המגילה	ביום ובלילה

דיני קריאת המגילה - סימן תר"צ - ח"ג

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
דחשש לדעת הרי"ז (באה"ל אין)	לח"א חוזר ואינו מברך בשאין מפסיד הקריאה (באה"ל אין)	שצריך לקרות כולה	אם חסר לגמרי איזה תיבה לכל הפוסקים חוזר ומברך אף שאין מפסיד הקריאה ואפילו חסר אות אחת בקריאתו חוזר (באה"ל אין)	חסר איזה תיבה בקריאה או בשמיעה
דאינו מעבב	יצא אפילו הפסיק ביניהם אפילו שהיה כדי לגמור את כולו (רמ"א ט"ז מ"ב נ"ג)	להודיע שכולם נהרגו ונתלו כאחד (שו"ע ט"ז)	צריך הקורא לומר עשרת בני המן ועשרת (שו"ע ט"ז)	האמירת עשרת בני המן בנשימה אחת
דס"ל שאינו מנהג (מ"ב נ"ב)	למ"ב רק הקורא יאמרם וכל הקהל ישמעו כמו כל המגילה (מ"ב נ"ב)	כדי לאמרה בנשימה אחת	יש נוהגים שכל הקהל אומרים עשרת בני המן (מ"ב נ"ד)	האמירת עשרת בני המן בנשימה אחר לכל הקהל
דלהתחיל מחמש מאות איש מנהג בעלמא ועשרת בני המן מדינא דגמרא (מ"ב נ"ד)	מי שיש לו נשימה קצרה ואינו יכול יתחיל הנשימה מן ואת פרשנרתא (מ"ב נ"ד)	דעשרת בני המן היו שרי חמישים על חמש מאות איש (מ"ב נ"ד)	לכתחילה נוהגים כן (רמ"א ט"ז)	להתחיל הנשימה אחת מחמש מאות איש
		מקדים ארוך המן לברוך מרדכי דרשעתו היתה מקדם (ערוך השלחן כ"ב)	ארוך המן ברוך מרדכי ארוך זרש ברוכה אסתר ארוכים כל עכו"ם ברוכים כל ישראל וגם חרבונה זכר לטוב (שו"ע ט"ז)	צריך שיאמר
	היחידים השומעים אין צריכין לפשוט (מ"ב נ"ה)	להראות הנס (שו"ע י"ז)	מנהג כל ישראל שהקורא פושט וי"א אפילו השומעים (שו"ע י"ז שע"צ נ')	לפשוט המגילה כאגרת
שלא תהי' גנאי כתבי הקודש (מ"ב נ"ז)	יוקר שלא יגרוך ע"ג קרקע או שלא תהי' תלויה מעל השלחן (מ"ב נ"ז)	שלא יהיה הפסק בין ברכה לקריאה (מ"ב נ"ז)	פושט קודם שמתחיל לברך - ופושט כולה ואינו מניחה ברוכה אלא כופל אותה דף על דף אפילו מה שעתיד לקרות (מ"ב נ"ז שע"צ נ"א)	האופן שפושט המגילה
הפסק - גנאי	לא יניחה על מקומה קודם הברכה ולא יברך קודם שכרכה דלא כמג"א (שע"צ נ"ב נ"ד)	דגנאי להמגילה שתהיה מונחת כך עד שיברך (מ"ב נ"ז)	כורכה כולה ומנחה לפניו על המגול ואע"כ מברך ואפילו התחיל ברוך אתה פוסק קודם שמזכיר השם וכרכה (מ"ב נ"ז)	לכרוך המגילה אחר הקריאה
		משום שמחה - שמצוה לכתחילה לשמוע כל המגילה מתוך הכתב (מ"ב נ"ח)	המנהג בקול רם והחזן חוזר וקורא אותן (רמ"א י"ז)	לומר הד' פסוקי גאולה
כי לא להנם הקבוע - שמבלבין הדין ואינו נכון לשתוק דאסור לכתחילה להפסיק יותר מכדי נשימה (רמ"א י"ז מ"ב נ"ט)	אין לבטל שום מנהג או ללעוג עליו = והמהרי"ל לא היה חושש להכות המן וי"א יצא שחרם בהפסדו (רמ"א י"ז מ"ב נ"ט)	שימחה שמו ושם רשעים ירקב והמנהג התינוקות לצור צורת המן על עצים ואבנים או לכתוב עליהם ולהכות זה על זה (רמ"א י"ז)	מנהג להכות כשקורין בביהכ"נ והחכם צבי היה מכה ברגליו וטופח בסנדלו כשהגיע להזכרת המן (רמ"א י"ז מ"ב נ"ט)	להכות המן
דיוכל לצמוח קלקול גדול שלא ישמע אז איזה תיבות מן הש"ץ ולא יצא אז בקריאת המגילה (שע"צ נ"ז)	למ"ב טוב שלא לאמרו כלל (שע"צ נ"ז)	להרבה השם רשעים וס"ל דלא חשיב הפסק דמענינו של יום (שע"צ נ"ז)	הלבוש היה אומר כן (שע"צ נ"ז)	לומר ושם רשעים ירקב כשמזכירין המן בקריאת מגילה
דלכתחילה אסור להפסיק יותר מכדי נשימה (שע"צ נ"ז)	י"א דאינו נכון להכות שישתוק הקורא (מ"ב נ"ט שע"צ נ"ז)	כדי שישמעו כולם קריאתו (מ"ב ס')	ישתוק (מ"ב ס')	הקורא בעת שהקהל מכין בהמן
	אפילו בשעת הדחק אם נמצא באיזה פוסק אפילו יש בהמנהג איזה צד איסור או שנתייחד ע"פ ויתיקין (באה"ט ט"ז)	חששא לא חשוב שנסאר - דהפקר ב"ד הפקר (באה"ט ט"ז)	מותר אם נשתנה הענין מבזמן הראשונים או כשאין לו ראייה מן התורה (באה"ט ט"ז)	לבטל מנהג
דצריך מנין אחר להתירו (באה"ט ט"ז)	אפילו ידוע הטעם ובטל הטעם (באה"ט ט"ז)	חששא לא חשוב שנסאר - דהפקר ב"ד הפקר (באה"ט ט"ז)	דבר שהוא רק משום חשש ועברה החששא - ודבר שבמזמן - ודבר שלא פשט איסורו ברוב ישראל (באה"ט ט"ז)	לבטל דבר שנגזר במנין
הואיל וקורין אותה בעיר בעשרה והגס כבר נתפרסם (רמ"א י"ח)	אבל אי אפשר בעשרה קורין אותו ביחוד - אם כבר קרא בעיר ואחד לא שמע קורא לכתחילה ביחוד (שו"ע י"ח)	פרסומי ניסא (מ"ב ס"א)	אפילו בזמנו וי"א אפי' כבר קרא מגילה בעיר צריך להדר אחר עשרה וכ"ש שלא בזמנו (שו"ע י"ח מ"ב ס"ד)	לחזור אחר עשרה לקרות המגילה
שלמוקפין נקרא ערש"ק שלא בזמנו	שלא בזמנה אפילו חל ט"ו בשבת שמוקפין קורין בערש"ק (מ"ב ס"א ט"ז)	דמתוך שהוא חובה בו ביום על כל יחיד ויחיד קורין אותו אפילו ביחיד דהכל קורין בו איבא פרסום הנס (רש"י מגילה ה')	כשקורא בזמנה (רמ"א י"ח)	קלות המגילה בכרכה ביחיד
דחיובו רק מטעם חינוך ולא בני חיובא נינהו (מ"ב ס"ג)	קטנים בוודאי אין מצטרפין לעשרה (מ"ב ס"ג)	דעשרה רק לפרסומי ניסא אפשר דסגי אף בנשים (מ"ב ס"ג)	נשים יש להסתפק אם מצטרפין (רמ"א י"ח)	להצטרף נשים או קטנים לעשרה לקריאת מגילה

הטבלאות אלו הם בפרוש לא למסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה זה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, הנהלת המפעל

כל הזכויות שמורות
איסור לנתיקתם מל ידוע
© בעלת המסלול

דיני ברכת המגילה - סימן תרצ"ב

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
דכבר בירך בלילה - שאין האבל מברך שהחיינו להוציא רבים (מ"ב א' ב')	למחבר אינו מברך כשקורא ביום - אבל לא יברך לרבים (ש"ע א' מ"ב א')	לרמ"א דעיקר מצות קריאתה ביום (מ"ב ב')	הקורא מגילה מברך שהחיינו לרמ"א אפילו ביום (ש"ע א')	ברכת שהחיינו על מגילה
דהו דבר הנהוג בכל יום ובכל שבת וירט (מ"ב א')	מי שאין לו מגילה לא יברך (מ"ב א')	גם כן מצוות היום (מ"ב א')	נכון לכוון בשמברך על המגילה לצאת גם זו (מ"ב א')	ברכת שהחיינו על משלוח מנות וסעודת פורים
שיצא ע"י לברך על המגילה (מ"ב א')	אם היה לו מגילה בלילה וברך או שהחיינו לכ"ע א"צ לברך ביום (מ"ב א')	מפני תקפו של נס שהיה בו וככל מועדי השם דמומן לזמן שמברכין (מ"ב א')	י"א דראוי לברך זמן על היום (מ"ב א')	לברך שהחיינו על היום
דהוא טרחא דצבורא - דיצאו כל הקהל בברכת הראשון (מ"ב ב')	אין השני צריך להתחיל מראש - וכ"ש דאין לברך מחודש (מ"ב ב')	דביחד יקראו כל המגילה	יתחיל השני ממקום שפסק הראשון (מ"ב ב')	נשתתק הקורא באמצע המגילה
הברכה אינו מעכב ויצא אם לא בירך לפניו או לאחריו (ש"ע א')	הברכה שלאחריה (רמ"א א')	דברכות שמחויבים לכ"ע	אחד יכול לברך והשני קורא בין בברכה ראשונה בין באחרונה ובלבד שיכוון להוציא והם יכוונו לצאת (רמ"א א' מ"ב ג')	הברכה על המגילה
די"א דאין לברך ביחיד וי"א דכל הברכה תלי' במנהג ע"כ ספק ברכות להקל (באה"ל אלא)	לא יאמר הא-ל הרב או הא-ל הנפרע (מ"ב ה')	דאיתא בגמרא דלאחריה תלי' במנהגא (מ"ב ד')	הברכות לפניו (מ"ב ח')	הברכות שמברך היחיד על המגילה
דכבר זכר השם (מ"ב ה')	לא נהגו לאמרו ביום (ש"ע א')	דאיתא בגמרא דלאחריה תלי' במנהגא (מ"ב ד')	נהגים לברך אחר קריאת מגילה (ש"ע א')	הברכה הרב את ריבנו
דכבר אמר פיוטים בשמו"ע (מ"ב ז')	בין השומע בין הקורא אסור להם לשוח לכתחילה אפילו בד"ת (מ"ב ט')	דלא חמור מק"ש דק"ל בין הפרקים שואל מפני הכבוד (ש"ע ז')	נהגו לומר בלילה (ש"ע א')	הפיוט אשר הניא
דהא לא שמעה כולה (מ"ב ט')	השומע השח לא יצא אם חסר לשמוע תיבה אחת (מ"ב ט')	דשמע כולה (מ"ב ט')	למג"א הקורא מותר להפסיק אם נזכר באמצע שעדיין לא בירך יברך בין הפרקים וכמ"כ לשאל בין הפרקים מפני הכבוד (מ"ב ו' באה"ט ה')	לשוח או לברך בעוד שקורין המגילה
דשייך למגילה והפסיק ביניהם (ש"ע י"ב)	אם שח בסוף הקריאה להברכות הרב את ריבנו לדעת הטור יש לעיין (מ"ב ט' ש"ע י"ב)	דשומע הברכות - דברכת הרב לא שייך כ"כ להמגילה אלא הודאה בפני עצמו (מ"ב ט' ש"ע י"ב)	הקורא ששח יצא (מ"ב ט')	השח בעת הקריאה לצאת בדיעבד
דכיון דכבר יצא בקריאה - דאין היחיד מוציא חבירו בפחות מ"א (מ"ב י' תרפ"ט מ"ב ט"ז)	אם מכיון שלא לצאת באותה קריאה יכול לקרוא להם קודם קריאת ביה"כ"נ (מ"ב י"א)	דכל ישראל ערבים זה לזה (שבועות לט')	אם בתחילת קריאה יחזור לברך - והשח בסוף הקריאה לדעת בעל העיטור בודאי יוכל לברך (מ"ב ט' ש"ע י"ב)	השח בין ברכה לקריאה
דשפיר יצא אח"כ בקריאת הציבור (מ"ב י"א)	אפילו מכביצה פת או משקין אסור וכמ"כ שינה אסור (רמ"א ד' מ"ב ט"ז)	דמזוהר יצא בעצמו בקריאת הציבור די"א דאשה מחייבת רק לשמוע (מ"ב י"א)	יכול לברך וכ"ש להוציא אע"פ שיצא (ש"ע ג' מ"ב י')	לצאת ולברך לאחרים כשכבר יצא
כדין קר"ש ערבית שמא יחטפנו שנה ויבטל מקריאתה וביום כדין שופר ולולב (מ"ב ט"ז)	אם מכיון שלא לצאת באותה קריאה יכול לקרוא להם קודם קריאת ביה"כ"נ (מ"ב י"א)	דמזוהר יצא בעצמו בקריאת הציבור די"א דאשה מחייבת רק לשמוע (מ"ב י"א)	טעמה בעלמא מותר לצורך גדול כחולה או שהתענית קשה עליו ואפילו מותר למי שהשהיה יזיק לבריאותו ע"י שאחד יזכרנו (מ"ב י"ד ט"ז)	לקרות להוציא נשים שאינם בביה"כ"נ אחר ששמע בביה"כ"נ
דקריאת לילה נפקא מ"לילה" ולא מקרי לילה עד אחר ציה"כ (באה"ל מפלג)	אפילו משקין אסור וכמ"כ שינה אסור (רמ"א ד' מ"ב ט"ז)	כמו דחשבינן ל' לילה לענין תפילת ערבית (מ"ב י"ג)	למי שקשה עליו התענית ולבאה"ל המקל לחולה ולילודת מבע"י קצת יש לו על מי לסמוך וכמ"כ לציבור במקום דחק גדול (ש"ע ד' מ"ב י"ד באה"ל מפלג)	לאכול או לטעום או לישן קודם קריאת מגילה
דספק דרבנן לקולא (מ"ב ט"ז)	אפשר דאינו מחויב לחזור ולקרות (מ"ב ט"ז)	דלא חשיב ספיקא דרבנן לקולא משום דהוא דברי קבלה (מ"ב ט"ז)	אפשר דחייב לחזור ולקרות (מ"ב ט"ז)	ספק קרא מגילה

הטבלאות אלו הם בפרוש לא למסקן מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, הנהלת המפעל

כל הזכויות שמורות
איחוד לומדים בני ישיבה
© עמותת חכמים

דיני סדר תפלת פורים - סימן תרצ"ג

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
דתקבל כבר אמר על שמו"ע (מ"ב א')	אחר ואתה קדוש שאחר קריאת מגילה יאמר קדיש שלם בלא תתקבל (מ"ב א')	דתקבל על שמו"ע - דתקבל על סדר קדושה (מ"ב א')	אחר שמו"ע קודם מגילה וי"א דיובל לומר ג"כ אחר אתה קדוש (מ"ב א')	האמירת קדיש עם תתקבל אחר מעריב
ואין מתחילין ובא לציון גואל שאין גאולה בלילה (תוס' ד' ד"ה פסק)	בימי החול אין אומרים ויהי נועם ואינו מתחיל ובא לציון רק מתחיל ואתה קדוש (שו"ע א')	אומרים אחר מגילה אתה קדוש שזכר בתהלים בזמנך שנאמר על אסתר א-לי א-לי למה עזבתני - ככל מוציאיך (כל בו סי' מ"ה)	בימי החול מתחיל ואתה קדוש - ובמוצאי שבת אומרים גם ויהי נועם (שו"ע א')	האמירת ויהי נועם ואתה קדוש אחר קריאת המגילה
	להכל בו אין אומרים ויתן לך (באה"ט ב' ש"ע צ"ג)	כמו בשאר ימות השנה שאומרים פסוקי ברכה (מ"ב ב')	אחר הבדלה שאחר סדר קדושה (רמ"א א' מ"ב ב')	האמירת ויתן לך כשהל מוציאיך
שאין ראוי שיהנה מן הנר קודם הבדלה (שע"ת ב')	להפריח יבדיל קודם וי"א רק בורא מאורי האש קודם (שע"ת ב')	דכל מה שיש לאחר ההבדלה ביציאת היום מאחרין לה (מ"ב ג')	קורין מגילה ואח"כ מבדילין (רמ"א א')	הבדלה אחר מגילה
דאז חובת היום בקריאה - משום הכנה משבת לחול (שע"ת ב')	י"א דאסור בטלטול וי"א דאסור רק אם ט"ו חל בשבת - ויש שמונעים מלהביאם לביהכ"נ ויש להחמיר אפילו ע"י קטן (שע"ת ב')	דכיון דמותר לקרא בה בקורא בתורה מותר גם בטלטול - דאז לא מחזי כ"כ כהכנה (שע"ת ב')	בשאר שבתות השנה - ואפשר להביאו בצינעה ולעיין בה קצת דרך לימוד (שע"ת ב')	לטלטל מגילה בשבת ולהביאה לביהכ"נ בשבת
דלאו דאורייתא הוא (סי' תרפ"ב מ"ב ג')	אין מחזירין אותו אם לא אמרה (רמ"א ב')	כיון דהתירו להתפלל מעריב חשבינן לילה גם לתפלה (שע"צ ו')	אומרים בלילה אפילו התפלל ערבית קודם צאה"כ וכמ"כ ביום (שו"ע ב' מ"ב ד')	אמירת על הנסים בפורים (בתפלה)
דחשוב הפסק כיון דאין שייך להתפלה - דמ"מ יש קצת שייכות בימים אלו (מ"ב ו')	בני י"ד לא יאמר גם בט"ו ואם אמרה אין מחזירין אותו (רמ"א ב' מ"ב ו')	דאין חשוב הפסק דאומרים מספק (מ"ב ו')	כרכים הספקות אם מקפות חומה אומרים בשני ימים (מ"ב ו')	אמירת על הנסים בהשני ימים י"ד ט"ו
דררשינן ויקר אלו תפילין (מ"ב ו')	אין לחלוץ התפילין אף שהתפללו כבר עד אחר קריאת מגילה (מ"ב ו')	שישאר שעות ביום להתעסק במצות היום (מחז"ש סק"ב)	שחרית משכימים לבית המדרש (מ"ב ו')	להשכים לביהכ"נ ולא לחלוץ התפילין
אכתי עבדי אחשורוש אנן (מ"ב ז')	אין קורין בו הלל (שו"ע ג')	לפי הטעם דקריאתה זו הילולא (שע"ת ב')	י"א דכשאין לן מגילה יש לן לקרות הלל בלי ברכה ואפילו יש לו חומש שקורא בו מגילה הקורא הלל לא הפסיד (שע"ת ב')	קריאת הלל בפורים
דכתיב בה צרה וצרה לא מדכרינן בפורים (מ"ב ח')	אין נופלים על פניהם ואין אומרים למנצח וא-ל ארך אפים בשני ימי פורים (שו"ע ג' מ"ב ח')	דיש בה מפלה לעובדי כוכבים (באה"ט ד')	בתוס' במגילה ד' כתב דאומרים שיר מזמור לאספ (באה"ט ד')	נפילת אפים והאמירת למנצח א"א מזמור לאספ בפורים
אעי"פ דק"ל אין פותחין מעשרה פסוקים היכא דסליק עגינא שאני (מ"ב י')	לרמ"א אין המנהג לכפול פסוק אחריו (רמ"א ד')	להשלים לעשרה פסוקים (שו"ע ד')	קורין בפ' עמלק ויבא עמלק עד מדור דור - למחבר כופלין פסוק אחרון (שו"ע ד')	הקריאה בספר תורה בפורים
דאינו נכון דצריכים כולם לשמוע הברכה אחר המגילה (מ"ב י"א)	לא יאמר קדיש אחר סיום המגילה כשאומרים הברכה הרב (מ"ב י"א)	כבסיום הקריאה	אומרים חצי קדיש - וקורין המגילה ומברך לאחריה וצריכין כולם לשמוע הברכה ואח"כ סדר קדושה (שו"ע ד' מ"ב ט' י"א)	הסדר אחר קריאת התורה בפורים
דכמגילה יש פרסומי ניסא	לפריח יקדים קריאת מגילה (מ"ב י"ב)	דששון מרמו על מילה (מ"ב י"ב)	לרמ"א מלין קודם (רמ"א ד')	למול התינוק קודם קריאת המגילה
	לתוס' במגילה ד' לא יחזיר הס"ת למקומו עד שיקראו את המגילה (באה"ל מוציאין)	דאם יאחו ס"ת בידן יהא לבו על הס"ת וצריך לבון לצאת שמיעת מגילה (באה"ל מוציאין)	כן פסק הבאה"ל דיתחזיר קודם (באה"ל מוציאין)	להחזיק הס"ת למקומו קודם קריאת מגילה

דיני מעות פורים לעניים - סימן תרצ"ד

האופן / הדין	יעשה	הטעם	לא יעשה	הטעם
החיוב מתנות לאביונים	בין איש ובין אשה חיוב ליתן לפחות שני מתנות (ש"ע א')	שנאמר במגילה ומתנות לאביונים	לא פחות משני פרוטות לשני עניים - רצ"ע אם נתן השני מתנות לפני אחד אם יצא (מ"ב ב' באה"ט א')	דפרוטה שיעור מתנה - דעכ"פ נתן ב' מתנות
מתנות לאביונים ראויים לפורים	לכתחילה צריך ליתן דבר הראוי להנות ממנו בפורים מאכל או מעות שיוכל להוציאם בפורים - ומנהג העולם ליתן קודם פורים (מ"ב ב' באה"ט לשני)	כדי שיהנו ממנו בפורים - דע"כ נתן גם ביום פורים ויש הרבה החוזרין על הפתחים בפורים (מ"ב ב' באה"ט לשני)	לא ניתן להם קודם פורים (באה"ט לשני באה"ט א')	דלמא אכלו להו קודם פורים (באה"ט לשני)
החיוב מתנות לאביונים או צדקה לפני	לדעת כמה פוסקים אפילו עני המתפרנס מצדקה מחויב ליתן ממנו שנתנו לו (מ"ב א')	כמו ד' כוסות (באה"ט א')	שאר צדקה אינו חייב רק פעם אחת בשנה (באה"ט א')	כדי לקיים מצות צדקה (באה"ט א')
מתנות לאביונים ממעות מעשר	ההוספה שמוסיף מהשני מתנות יכול ליתן ממעות מעשר (מ"ב ג')	דדבר צדקה שאינו מחויב יכול ליתנו ממעות מעשר	השני מתנות צריך ליתן משלו (מ"ב ג')	דבר שבחובה ואין יכול לפרוע חובו ממעות מעשר (מ"ב ג')
להרבות במתנות לאביונים	מוטב להרבות בו מלהרבות בסעודתו ולשלוח מנות לרעיו (מ"ב ג')	שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים יתומים ואלמנות ודומה לשכינה שנאמר להחיות רוח שפלים (מ"ב ג')	במקום שאין עניים יכול לעכב המעות פורים שלו אף שכבר גבו או רגיל ליתן בכל שנה לצורך עניים ולתנם במקום שירצה (ש"ע ד' מ"ב י"ג)	
הנתינת מחצית השקל	יתן שלש מחצית השקל - ו"א ליתן קודם פורים ו"א בליל פורים קודם מנחה ו"א קודם שחרית (רמ"א א' מ"ב ד')	דשלש פעמים כתוב תרומה בפרשה - ע"ש הקדים שקליהם לשקלי המן	אין נותנים כה"א ליתן מחצית השקל מלבד הג' מחצית הנ"ל (רמ"א א')	דאין נוהגים כן (רמ"א א')
החיוב מחצית השקל	מבן כ' שנים ולמעלה - ו"א מ"ג ולמעלה - ההמנהג גם לבני הקטנים ואשה מעוברת בעד בנה (רמ"א א' מ"ב ה')	שכן כתב כל העובר על הפקודים מן בעשרים שנה - דבר חיובא	לא יפטול מליתן אם התחיל ליתן אפילו לקטן (מ"ב ה')	דאיתא במשנה כל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו שוב אינו פוסק (מ"ב ה')
מתנות לאביונים ומשלוח מנות על מנת להחזיר	מתנות לאביונים יש ספק אי מהני (באה"ט ליתן)	דכיון דנותן מתנה (באה"ט ליתן)	משלוח מנות לא מהני (באה"ט ליתן)	דמצוה מאכל ומשתה שישמחו בפורים (באה"ט ליתן)
מחצית השקל מעני או לפני	אם נותנו לפני מחצית השקל יצא ידי מתנות לאביונים (באה"ט ליתן)	עני המתפרנס מן הצדקה צ"ע אם מחויב ליתן מחצית השקל (באה"ט יש)		
שהגבאי יתן המחצית השקל מכסף בתורת שאלה לאיזה רגעים תחת מטבעות אחרות קטנות	עצה לאדם ראשון - או אולי העצה גם לאנשים אחריו (באה"ט יש)	דעד האדם ראשון עדיין אינו צדקה - דכבר נוהגו כך הו"ל כהתנו בהדיא כל הנותן צדקה על דעת הגבאי (באה"ט יש)	לכאורה אין זו עצה לאנשים אחר הראשון (באה"ט יש)	דכיון דכבר נעשו צדקה אין רשות להגבאי להחליפם תחת מטבעות אחרים (באה"ט יש)
לשנות מעות פורים לצדקה אחרת	העני בעצמו יכול לשנות אף דגבו המעות לצורך פורים או מה שלא הספיקו לאכול בפורים יפול לצדקה (רמ"א ב' מ"ב ו' ט')	חיוב לחלקם בפורים (מ"ב ו')	הגבאי אינו יכול לשנות לומר דין בפחות והמותר יפול לצדקה (ש"ע ב' מ"ב ו')	שכן דעת הנתנים שתהיה לצורך פורים
מעות שחשב לחלקם לעניים בפורים	אם יש מנהג בעיר מותר ליתנם לחון (מ"ב ז')	דצדקה יש לו דין הקדש חיוב לקיים מחשבתו אף שלא הוציא בשפתיו (מ"ב ו')	אינו רשאי לשנותו לצדקה אחרת (מ"ב ו')	
מעות פורים שיתן הגבאי לחון	אם יש מנהג בעיר מותר ליתנם לחון (מ"ב ז')	דכל הנותן אדעתא דמנהגא נותן (מ"ב ז')	אינו יוצא בזה מתנות לאביונים אפילו לחון עני אם אינו מחלקם מהם גם לעניים (מ"ב ז')	דבכלל שכירות הו"ל פורע חובו במתנות לאביונים (מ"ב ז')
נותן המעות פורים	דכל מי שפושט יד (ש"ע ג')	כדי שיהיו הכל שמחים דכתיב ימי משתה ושמחה	אין מודקקים במעות פורים (ש"ע ג')	כדי שיהיו הכל שמחים דכתיב ימי משתה ושמחה
נתינת מעות פורים גם לעכו"ם	במקום שנהגו או בעיר חדשה כשיש דרכי שלום (ש"ע ג' ש"ע י"א)	מפני דרכי שלום (מ"ב י"א ש"ע י"א)	לכתחילה לא יתן ובעיר שלא הורגלו עדיין בכך לא יתן (מ"ב י' באה"ט ג')	דגזול עניים ומראה בעצמו כאלו מקיים בזה מתנות לאביונים (מ"ב י')

דיני סעודת פורים - סימן תרצ"ה - ח"א

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
הבסעודה אחת יוצאין ואינו דומה למגילה (רמ"א א' מ"ב א')	לא יצא אם אכל רק בלילה ואינו חיוב לאכול סעודה גם בלילה (שו"ע א' מ"ב א')	דעיקר סעודת היום - לכבוד פורים (מ"ב ג')	מצוה להרבות בסעודת היום ויצא בלא לחם - ונכון להרבה קצת בסעודה בלילה (רמ"א א' מ"ב א' שע"ת א')	החיוב סעודת פורים בפורים
	בליל ט"ו אין חיוב לאכול ופת גם ביום אינו חיוב (שע"צ ד')		ביום ט"ו איכא חיוב קצת לאכל וקצת משתה ושמחה (רמ"א ב' שע"צ ד')	החיוב בסעודת פורים בשושן פורים לעירות
דשרגא בטהרה מאי מהני - דחיוב לבסומי עד דלא ידע (שע"ת א')	ביום לא צריך נרות - ואין צריך לעשות בסעודת פורים זכר להרבן (שע"ת א')	לכבוד פורים - דרך שמחה ויו"ט (שע"ת א')	נכון ללוש גם מבערב - וימצא בביתו נרות דולקות בלילה - ויש מדליקים גם ביום (רמ"א ב' מ"ב ג' שע"ת א')	ללוש בגדים ולהדליק נרות וזכר להרבן
דמתוך שישן אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי ואחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים (רמ"א א')	אינו מעכב - וי"א דאינו צריך להשתכר כ"כ רק ישתה יותר מלמחר וישן וכן ראוי לעשות. (רמ"א א' מ"ב ה' באה"ל חייב)	כדי שיהא ניכר הנס הגדול בשתיית היין שכל הנסים שנעשו לישראל בימי אחרשוש היו ע"י משתה (באה"ל חייב)	חיוב איש עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי (שו"ע ב')	לבסומי בפוריא (להשתכר בפורים)
עד שלא יבחון מה בין טובה זו לטובה זו - שלא נצטיינו על שמחה של הוללות ושטות (מ"ב ד' באה"ל עד')	לא יפסק מליתן שבח על זה בשמחה - אין אנו מצווין להשתכר ולהפחית עצמנו מתוך השמחה (מ"ב ד' באה"ל עד')	שנטל נקמה רבה ממנו שברכו הקב"ה שעלה למעלה - דארור המן גמט' ברוך מרדכי (מ"ב ד' שע"צ ה')	קודם שנשתכר בודאי נתן תודה להשם יתברך על השני טובות. מפלת המן - וגדולת מרדכי - וי"א דלא ידע לחשוב גמט' (מ"ב ד' שע"צ ה')	השכרות עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי
שיהיה שמחה של מצוה (מ"ב ד')	היודע בעצמו שע"י שישתה יזלזל בענין נטילת ידים וברכת המוציא וברכת המזון ולא יהיה סעודה של הוללות מוטב שלא ישתכר (מ"ב ד' באה"ל עד')	דמצות צריכות כוונה	אפשר דצריך כוונה על זה לשם מצוה וכל מעשה יהיה לשם שמים (מ"ב ד' באה"ל עד')	הכוונה בסעודת פורים ומתנות לאביונים ומשלוח מנות
שלא יתענה כל היום דפורים ימי משתה ושמחה	אין להתענות בפורים ואפילו בתענית חלום יאכל קודם ביאת השמש (רמ"א ב')	כדין המתענה תענית חלום בשבת (תקס"ח ה')	בתענית חלום יתענה עד אחר מנחה - והמתענה צריך למיתב תענית לתעניתו (מ"ב ו' תקס"ח ה')	להתענות בפורים
דאין כח קבלתו חל כלל על יום זה (תק"ע מ"ב ב')	המקבל תענית בלשון קבלת תענית במנחה ערב פורים אין צריך התרה להתיר נדרו (תק"ע א')	שפורים רק מדרבנן (תק"ע שו"ע ג')	יראה להתיר שבועתו (מ"ב ו')	הנשבע להתענות בפורים
דטרודים במשלוח מנות ונמשך ע"פ רוב עד מנחה (מ"ב ח')	לא נהגו לעשותה בשחרית (מ"ב ח')	ערש"ק מפני כבוד שבת (רמ"א ב')	אם רוצה הרשות לעשותו בשחרית ויש המשבחין העושה בשחרית ונוהגים אחר מנחה - וערש"ק בשחרית (רמ"א ב' מ"ב ט')	הזמן סעודת פורים ביום
דאסור להתחיל סעודה קודם מנחה (מ"ב ח')	כשהגיע זמן מנחה לא יתחיל הסעודה קודם מנחה (מ"ב ח')	לעשות עיקר הסעודה ביום (רמ"א ב')	מתפללים מנחה בעוד היום גדול (רמ"א ב')	תפלת מנחה ביום פורים
דא"כ העיקר הסעודה אינו בפורים	לא כמו שנהגין להתחיל סמוך לערב ועיקר הסעודה בלילה ליל ט"ו	דיהא עיקר הסעודה בפורים	ביום, ורוב הסעודה צריכה להיות ביום (רמ"א ב')	עיקר הסעודה יום פורים יעשה
שלא יטעו שהוא סעודת פורים (שע"צ י"ב)	יש שאין אוכלין בשר בלילה (שע"צ י"ב)	זכר לזרעונים שאכל דניאל וחבריו בבבל וגם אסתר אכלה זרעונים (רמ"א ב')	י"א שיש לאכול מאכל זרעונים (רמ"א ב')	לאכול בלילה הראשונה
דא"א לשמות כראוי ביחוד ורמו בפסוק משפחה ומשפחה (מ"ב ט' באה"ל ט')	טוב שלא יעשה הסעודה לבדו רק יקבץ אנשי ביתו וחביריו (מ"ב ט')	דרשינן ליהודים היתה אורה, אורה זו תורה (רמ"א ב')	טוב לעסוק בתורה קצת קודם שמתחיל הסעודה - והסעודה תהיה עם חביריו שמחה של דברי תורה (רמ"א ב' מ"ב ט')	לעסוק בתורה ועם חבריו בסעודה
דבכיון אינו בכלל שמחת פורים - דמקפידין (מ"ב י"ג י"ד)	אם כיוון להזיק - או בהזיק גדול אין המנהג לפטרו (מ"ב י"ג י"ד)	דעשה מכח השמחה - דאין מקפידין (מ"ב י"ג י"ד)	אם הזיק מכח שמחת פורים - ולב"ח רק בהזיק קטן (רמ"א ב' מ"ב י"ג)	לפטור מלשום אם הזיק חבריו בפורים
דלא עדיף מתפלה דחובה ואין מחזירין אותו וגם אין חיוב לאכול פת בפורים	אם שכח י"א דאין מחזירין אותו וספק ברכות להקל ובסעודה שניה לכ"ע אין מחזירין אותו אלא אומרו בהרבמן (מ"ב ט"ו)	בברכת הודאה - דס"ל דחייב בסעודה דכתיב ימי משתה ושמחה	אומרה בברכת הארץ - ואם שכח י"א מחזירין אותו בסעודה ראשונה (שו"ע ג' מ"ב ט"ו)	אמירת על הנסים בברכת המזון ולהחזיר אם שכח

מגילה בבהכ"נ ולכד הקריאה לא יצא מפתח ביתו. וביום ט"ו לא ילך מביתו לביהכ"נ אפי' להתפלל שחרית ומ"מ לענין חליצת מנעלים ושיבה ע"ג קרקע אפילו ביום ט"ו א"צ. א"א צידוק הדין ולא קדיש אלא לחכם בפניו אחר שדורשין עליו ואע"פ שא"א צ"ה אומרים קדיש.

האם אבל מותר לשלוח או לשלוח לו משלוח מנות? אבל אפילו תוך שבעה חייב לשלוח מנות וכ"ש דחייב במתנות לאביונים, אכן ישלח רק מעות או בשר לעניים ולא תפנוקים העשויים לשמחה, מי שמת אביו בפורים לשנה הבאה ישלח מנות אף שהוא יא"צ, אבל אין שולחין לאבל כל י"ב חדש לאביו ואמו [ולשאר קרובים תוך ל'] אפילו דבר שאינו של שמחה, ואם האבל הוא עני מותר לשלוח לו מעות אפילו תוך ז', ובמקום שנהגו להקל לשאול בשלומם מותר לשלוח להם מנות ג"כ בתוך י"ב חודש [אבל לא בתוך שלשים] אבל לא ישלחו לו מיני שמחה.

אונן האם מחויב בסעודת פורים ומקרא מגילה? אונן מותר בכשר ויין ביום אבל לא בלילה אפילו בלילה ראשונה וכ"ש בלילה שניה, וכל שכן שחייב במקרא במגילה ותפלה וק"ש ודוקא בלילה אף על פי שמתו מוטל לפניו אבל ביום שרוצה לקברו קבורת מתו קודם ולכן קורא ומתפלל אח"כ אבל קודם הקבורה הוא פטור, וי"א דבליל י"ד ישמע קריאת המגילה מאחר. וי"א דבכל מת קריאת המגילה קודם לקבורתו וכן נוהגין לקברו אחר יציאת בהכ"נ, והאונן אע"פ ששמע הקריאה בצבור יקראנה שנית אחר שנקבר המת. ולענין ק"ש ותפלה הוא כשאר אונן בימות החול דקודם הקבורה הוא פטור, ותפילין לא יניח.

האם מותר לעשות שמחות בפורים? מותר לישא אשה בפורים בין בי"ד בין בט"ו, וי"א דיעשה החופה ביום י"ג והסעודה בערב וי"א דנכון יותר לעשות החופה בסוף יום י"ד וסעודת פורים יעשה מקודם, וכ"ש שמותר לעשות פדיון הבן וברית מילה.

האם יש היתר בדבר שעוברים על איזה איסורים בפורים? אין איסור בדבר מה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר וכן בלבישת כלאים דרבנן. וי"א שיש לבטל מנהג זה הן בפורים או בשמחת נישואין, ואם כל המלבושים של איש רק מלבוש א' של אשה וניכרים הם אפשר שאין למחות בהם. וכן בני אדם החוטפים זה מזה דרך שמחה אין בזה משום לא תגזול ונהגו כך מעת קריאת המגילה עד ליל סעודת פורים שהם שני לילות ויום אחד ומותר לברך על מה שחוטפין מיהו לאו משנת חסידים היא ושומר נפשו ירחק ממלבושים דכלאים ולחטוף מחבירו.

דיני פורים קטן בשנה מעוברת. יום י"ד וט"ו שבאדר א' אין נופלים על פניהם ואין אומרים למנצח ואסור בהספד ותענית אבל שאר דברים אין נוהגים בהם ואבילות לכו"ע נוהג באדר ראשון. ולכו"ע אין אומרים על הנסים ואם אמרו אין מחזירין אותו. ואין אומרים א"א בפורים קטן ב' הימים דלמנצח יענך וא"א שוויים המה, ומזמור לאסף תלוי במנהג המקומות. אם חל פורים קטן בשבת א"א צו"צ. וי"א שחייב להרבות במשתה ושמחה בי"ד שבאדר ראשון אבל לא בט"ו אף לכרכים המוקפין חומה ואין נוהגין כן מ"מ ירכה קצת בסעודה וטוב להרבות לכבוד הנס שנעשה בעתים הללו. מי שאירע לו נס באדר וקבל ע"ע לעשות תמיד יום משתה ושמחה אם אירע בשנה פשוטה עושה כראשון ואם אירע במעוברת בשני יעשה בשני. אם נדר בפירוש להתענות בפורים קטן חל הנדר אבל אם נדר בסתם ב' וה' של כל השנה י"ל דדעתו היה לכד פורים קטן.

דיני על הנסים. אומר על הנסים בברכת המזון בברכת הארץ ואם התחיל סעודתו ביום ומשכה עד הלילה אומר על הנסים וי"א דוקא כשלא התפלל ערבית עדיין אבל משהתפלל שוב אינו אומר עה"נ וי"א דבכל גונוי אומר ונכון שיברך בהמ"ז קודם שיתפלל. ואם רוצה למצוא תקנה שיתפללו קצת מהצבור בבהכ"נ כדרכו תמיד משהגיע הזמן בלילה יברך בהמ"ז ויאמר עה"נ וילך לבהכ"נ להתפלל ואח"כ יכול לאכול ולשתות ולשמוח עוד, ואם לא אמרו בודאי אין מחזירין אותו לכו"ע. ואם שכח לומר עה"נ אין מחזירין אותו דספק ברכות להקל ודוקא בסעודה ראשונה שאוכל בו ביום אבל בסעודה שניה שאוכל אחר המנחה שקורין סעודת פורים וכבר אכל סעודה אחת ביום שוב אין מחזירין אותו לכו"ע אלא כשמגיע להרחמן יאמר הרחמן הוא יעשה לנו נסים וכו'. כשחל פורים בע"ש ומשכה סעודתו עד הלילה חייב להזכיר רצה ולא יאמר על הנסים, וכ"ז אפילו כשלא התפלל עדיין ובפרט אם התפלל מקודם בודאי אינו כדאי להזכיר אח"כ עה"נ בבהמ"ז.

דיני משלוח מנות. חייב לשלוח לחבירו שתי מנות בשר או של מיני אוכלים לאיש אחד ולא בגדים ושאר דברים וה"ה משקה שפיר דמי וכן סגי באחד אוכל ואחד משקה ובעינין שיהיה מין אוכל המבושל ולא בשר חי וי"א דכיון שהוא שחוט וראוי להתבשל מיד שרי. ואם אין לו מחליף עם חבירו זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו ויצא י"ח אע"פ שהולך אח"כ לסעוד אצלו. יש מסתפקים אם הביא בעצמו המנות ולא ע"י שליח אי יוצא דבענין דוקא ע"י שליחות. ויש לשלוח מנות ביום ולא בלילה וה"ה מתנות לאביונים אם לא שקיים המצוה דשילוח מנות לאיש אחד ומתנות לשני אביונים ביום אין נ"מ במה שרוצה להוסיף עוד בלילה, ואם שולח מנות לרעהו והוא אינו רוצה לקבלם או מוחל לו יצא וי"א שלא יצא. ואשה חייבת במתנות לאביונים ומשלוח מנות כאיש ואין נזהרין בזה, ואפשר דוקא באלמנה אבל אשה שיש לה בעל בעלה משלה כשבילה לכמה אנשים ומ"מ יש להחמיר.

איזה מלאכה אסור לעשות בפורים? פורים מותר בעשיית מלאכה ובמקום שנהגו שלא לעשות אין עושין וי"א עכו"ם שרי והאידיא נהגו ככל מקום שלא לעשות ופרקמטיא מותר, ומותר לעשות כל מלאכת מצוה כגון לכתוב פסקי הלכות ופשטי המקרא ואגרת שלום ומזכרת חובותיו וכן כל דבר שא"צ עיון גדול ומ"מ יש לראות שלא ימשוך בה ויתבטל משמחת פורים. מגילה מותר לכתוב בפורים.

איזה דיני אבילות נוהג בפורים? אין אבילות נוהג בפורים לא בי"ד ולא בט"ו ואפי' אבילות יום ראשון נדחה מפני פורים אבל דברים שבצנעה נוהג, ובענין חליצת מנעלים ושיבה ע"ג קרקע בודאי אין להחמיר ומ"מ יראה למעט במיני שמחה שעושין. מותר לאבל לקרות המגילה בבהכ"נ אם אין שם אחר שיודע לקרות כ"כ בנקודות ובטעמים ובקדוק האותיות, והליכה מביתו לתפלה אסור וי"א דבשחרית הולך לבהכ"נ והמיקל להתנהג כן לא הפסיד, ואע"פ שאין נוהג אבילות בפורים עולה לו למנין שבעה ימי אבילות אפילו מת בפורים. יום י"ד וט"ו אסורים בהספד ומקום שנהגו שבימים ז' הולכים על הקבר לקונן אסור בפורים אלא האבל לבדו ילך לשם עם חזן אחד ויאמר לו השכבה ואפילו בערב פורים לא ילך לשם.

האם מותר לאבל לילך לביהמ"ד לקריאת המגילה ולהתפלל? אפילו אם יש לו מנין בביתו הולך לבהכ"נ לשמוע מקרא מגילה בצבור [ולצאת מפתח ביתו לעניני רשות יש להחמיר] וכ"ז ביום אבל בלילה אם יש לו מנין יתפלל ויקרא המגילה בביתו ואם אין לו מנין יתפלל בביתו וילך לשמוע מקרא

מי ששלח משלוח מנות וחבירו לא היה בביתו והניחו שם האם יצא ידי חובתו? **הגב' בעניגול...** **זכות תלמוד** כל הזכויות שמורות וסיוע להתיישב מיל ימות © מהמחלת ומשגל ללימוד שילוח עתון אר"ה יום משנה ברורה

דיני סעודת פורים - סימן תרצ"ה - ח"ב

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
דס"ל בתר סוף סעודה אוליגן - דאפילו לכתחילה יש פלוגתא - דעשה לילה (מ"ב י"ז)	י"א שאין לאמרו - ולכו"ע אין מחזירין אם לא אמרו - וי"א דלא יאמרו אם התפלל מעריב (ש"ע ג' מ"ב ט"ז י"ז)	דבתר תחלת הסעודה אוליגן - די"א דלא יאמרו אחר מעריב - דיכול לאכול ולשתות אח"כ דמצוה שמחה בשני ימים (מ"ב ט"ז)	י"א דאומר וכן המנהג והנכון לאומרו קודם מעריב ואם רוצה להתפלל יברך ברכהמ"ז קודם ואח"כ יתפלל (ש"ע ג' מ"ב ט"ז)	אמירת על הנסים בברכהמ"ז כשהתחיל סעודתו ביום ומשכה עד הלילה
דעל הנסים ורצה תרתי דסתר - והזכרת רצה חמור מעל הנסים (מ"ב ט"ז)	לא יאמר על הנסים אפילו לא התפלל מעריב (מ"ב ט"ז)	דבשבת מזכירין רצה ועכשיו שבת (מ"ב ט"ז)	יאמר רצה (מ"ב ט"ז)	אמירת רצה ועל הנסים בברכהמ"ז כשהתחיל סעודתו ביום ערש"ק ונמשך סעודתו עד לילה
דכתיב ומשלוח דוקא ע"י שליח (מ"ב י"ח)	יש ספק אי יוצא אם הביא בעצמו ולא ע"י שליח (מ"ב י"ח)	דכתיב ומשלוח דוקא ע"י שליח (מ"ב י"ח)	חייב לשלוח לחבירו שני מנות (ש"ע ד')	שלוח המנות
דלשלוח מנות משמע הראוי לאכילה מיד - אי חשוב שני מנות (מ"ב י"ט באה"ט ז')	לא בגדים או שאר דברים י"א גם לא בשר חי - ויש להסתפק בכגון דג וביצה שעליו (מ"ב י"ט באה"ט ז')	דמנות משמע דראוי לאכילה - דשתיה בכלל אכילה (מ"ב י"ט)	תהיה מיני אוכלין המבושלים או משקין וי"א הראוי להתבשל מותר (ש"ע ד' מ"ב י"ט)	השני מנות
שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים יתומים ואלמנות וגם דומה לשכינה (מ"ב ג')	מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו (מ"ב ג')	להרבות רעים (ש"ע ד')	המרבה לשלוח לרעים משובח (ש"ע ד')	להרבות במשלוח מנות
דלעניים מצוה לחלק (מ"ב כ')	השני מתנות של מתנות לאביונים שיתן יחלקם לשני עניים (מ"ב כ')	דבעשיר די אם נתן שני מנות לאחד (מ"ב כ')	השני מנות של משלוח מנות די לאדם אחד (ש"ע ד')	ליתן השני מנות או השני מתנות לאדם אחד
דאפשר דבשעה ששלח לא היה חיוב בהם אפשר דלא יצא (באה"ט ז')	צ"ע אם שלח לפני פורים והגיע בפורים אם קיים המצוה (באה"ט ז')	דאין נפקא מינה במה שהוסיף אם יקיים המצוה בפורים (מ"ב כ"ב)	אם יקיים משלוח מנות לאיש אחד ומתנות לאביונים לשני אביונים ביום יכול להוסיף בלילה (מ"ב כ"ב)	לשלוח מנות או מתנות לאביונים בלילה או לפני פורים
דלא חשוב מנה בעיניו	לח"א לא יצא אם נתן דבר פחות (באה"ל חייב)	שתהיה המנות חשוב בעיניו (באה"ל חייב)	נכון להזהר לכתחילה לשלוח דבר הראוי לעשיר (באה"ל ח"ב)	המשלוח מנות לעשיר
דלא קיים המצוה בפועל ע"י שהבירו מחל	להפרי"ח לא יצא (מ"ב כ"ד)	כיון דקיים הנותן מצות שליח	לרמ"א יצא (רמ"א ד')	השולח מנות לרעהו וחבירו אינו רוצה לקבלו או מחל לו
דבעלה משלח בשבילה לכמה אנשים (מ"ב כ"ה)	אשה שיש לה בעל אין צריך לשלח בעצמה (מ"ב כ"ה)	שהיו גם באותו הנס (מ"ב כ"ה)	אשה מחיובת כשאין לה בעל, ויש להחמיר אפילו יש לה בעל (רמ"א ד' מ"ב כ"ה)	אשה במשלוח מנות ומתנות לאביונים
שלא יבוא איש לשלוח לאלמנה ויבוא לידי ספק קידושין שיאמרו שזהו סבלונות שאחר קידושין וכבר קדשה לפני עדים (מ"ב כ"ו)	משלוח מנות לא ישלח איש לאשה או להיפך (רמ"א ד')	דבמעות או דרך צדקה ליבא למיחש לסבלונות (מ"ב כ"ו)	מתנות לאביונים יכול לשלוח אין לחוש (רמ"א ד')	לשלוח מנות או מתנות לאביונים איש לאשה או להפך
דשני מצוות הם	ספק אפילו אם נתן מתנה לעוד אחד אפשר דלא יצא (באה"ל או)	דעני ג"כ בכלל רעהו (באה"ל או)	ספק אם קיים בזה גם מתנות לאביונים (באה"ל או)	המשלוח מנות לעני
שלמה נחלק ממצות מגילה שנתחייבו בשני הימים	הפרמ"ג מפקפק בזה (באה"ל או)	שי"ד פורים לרוב העולם (באה"ל או)	י"א שישלחו בי"ד (באה"ל או)	משלוח מנות בי"ד לעיר שספק מוקף
כיון שלא הכין לעצמו כלום ולומרין כן בגמרא מחלפי סעודתיהו (מחצהש"ק י"ב)	יש פוטרם (באה"ט ט')	דאפשר דיצא שניהם רק כשהלפי סעודתם)	המג"א כתב טוב ההחמיר (באה"ט ט')	משלוח מנות למי שאוכל על שלחן חבירו ולא הכין לעצמו כלום

מה מותר לעשות בתוך החצי שעה לצאה"כ בליל י"ד? בתחלת ליל י"ד בניסן תיכף אחר יציאת הכוכבים שיש עדיין קצת מאור היום בודקים את החמץ ויזהר כל אדם שלא יתחיל בשום מלאכה ואפילו חצי שעה שקודם הזמן אסור וה"ה דאסור לכונוס למרחץ וכדומה, ולא יאכל עד שיבדוק וטעימה בעלמא שרי והיינו פת כביצה ולא יותר או פירות אפילו הרבה ופירות הרבה אינו מותר רק בהחצי שעה שקודם הבדיקה אבל משהגיע זמן הבדיקה גם ע"י פירות אין נכון לשהות הרבה, ואפילו אם יש לו עת קבוע ללמוד לא ילמוד עד שיבדוק, וגם בזה יש אוסרין אף בחצי שעה שמקודם אם לא שביקש לאחד שיוזכרונו כשיבוא הזמן ויש מתירין לענין לימוד מקודם ורק בהגיע הזמן של צה"כ אסור. ואף להאוסרין אינו אסור אלא בלומד בביתו אבל הלומדין שיעור הלכה בביהמ"ד אחר התפלה מותר ואף זה אינו מותר אלא הלומד בלא פלפול אבל בפלפול אסור. ואפי' התחיל בהיתר ללמוד מבעוד יום או שאר מלאכות צריך להפסיק ומ"מ אין צריך להפסיק אלא כשיגיע הזמן של צאת הכוכבים. ולענין תפלת מעריב אותן המתפללים מעריב בזמנו בעבור יתפללו מקודם והמתפלל בביתו יתן לאחר לבדוק והוא יתפלל ואי ליכא אחר יתפלל תחלה אכן אם הוא רגיל להתפלל לעולם ביחידי יבדוק תחלה וי"א דלעולם יתפלל תחלה. ומי ששכח לבדוק בלילה אסור ביום בכל הדברים עד שיבדוק.

היאך מברכין על בדיקת חמץ? קודם שיתחיל לבדוק יברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על ביעור חמץ ואם בירך לבער יצא וטוב שיטול ידיו קודם. ואם התחיל לבדוק בלא ברכה יברך כל זמן שלא יסיים בדיקתו ואם כבר סיים הבדיקה יברך למחר בשעת שריפה וי"א דיברך בשעת שריפה בלא שם ומלכות. והרוצה לסמוך ולברך אין מוחין בידו דיש לו על מי לסמוך. ויזהר שלא ידבר בין הברכה לתחלת הבדיקה ובדיעבד אם שח בדברים שאין צורך הבדיקה יחזור ויברך. וטוב שלא ידבר בדברים אחרים עד שיגמור כל הבדיקה ובוה אין צריך לחזור ולברך, ובדברים שהם צורך הבדיקה גם לכתחלה יוכל לדבר.

האם מותר להפסיק בבדיקה או להעמיד אחר שיגמור? בכרכה אחת יכול לבדוק כמה בתים וההליכה מבית לבית לא הוי הפסק, וי"א דאם בודק ביתו וחנותו והחנות הוא בחצר אחרת צריך לחזור ולברך וי"א דכולהו חדא מצוה היא ואין ההליכה הפסק. ואם בעל הבית רוצה יעמיד מבני ביתו אצלו וה"ה אחר שאינו מב"ב בשעה שהוא מברך ויענו אמן על ברכתו ויתפזרו לבדוק איש איש במקומו על סמך ברכה שבירך בע"ה, ועכ"פ יסייע לדבר כי מצוה בו יותר מבשלוחו, ואם לא שמעו ברכתו לכתחלה אין לשלחם לבדוק ומ"מ אם קשה לו לגמור הבדיקה בעצמו יכול לבקש לאחר שסייענו ואותו אחר א"צ לברך. ואם הבעה"ב אינו בודק כלל ומצוה לאחר לבדוק אותו אחר מברך.

מי כשר לבדיקת חמץ? מדינא יכול לסמוך בבדיקה אפילו על נשים ועבדים [ולא על שפחה נכרית שלנו] וקטנים ומ"מ לכתחלה נכון שלא לסמוך אלא על אנשים ב"ח מי"ג שנה ואילך. ונוהגים להניח פתיחי חמץ קשה במקום משומר במקום שימצאם הבודק ומיהו אם לא נתן לא עכב, וכ' האר"י ז"ל שיניח יו"ד פתיחים אכן יש ליזהר הרבה שלא יאבד אחד מן הפתיחין.

מאימתי לומדין הלכות פסח? שואלין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום ומתחילין מיום הפורים עצמו. וה"ה בשאר יו"ט נמי דורשין קודם לכן ל' יום בהלכותיהן ובעצרת סגי מיום א' בסיון וי"א דהחשוב שלשים יום הוא רק בפסח משום דיש בהן הלכות רבות משא"כ בשאר יו"ט די באיזה ימים קודם ועכ"פ ביו"ט גופא לכו"ע צריך לשאול ולדרוש בכל יו"ט בהלכותיה, ועכשיו נוהגין לדרוש בשבת הגדול [כשאין ע"פ חל בו דאז צריך להקדים בשבת הקודם] ובשבת שובה [והעיקר להורות לעם דרכי ה' ללמד המעשה אשר יעשו אבל אם יהיה הדרשה רק בפלפול או דרוש בעלמא אין יוצאין בזה ידי חובתן] ומ"מ מצוה לכל אחד לעסוק בהלכות פסח ל' יום קודם וכן בחג עצמו.

מי ולמי צריכין ליתן מעות חטים? מנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח ויכולין בני העיר לכפות זה לזה לענין זה, ובמדינותינו המנהג לחלק להן קמח ושיעור הנתינה הוא כפי צרכו לכל ימי הפסח ואם הוא עני גדול ואין לו במה לאפות המצה צריך ליתן לו גם דמי האפיה, ושיעור הנתינה צריך להעריך על כל אחד לפי ממונו ואלה המשתמטים עצמם מליתן קמח עניים יש עון בידם. וכל מי שדר בעיר י"ב חודש צריך ליתן לזה ואפילו ת"ח הפטור ממס, ואם אנו רואין שנכנס בעיר ע"ד להשתקע שם לאלתר חייב. ודין זה דיי"ב חודש שייך גם לעני שאז חייבים ליתן לו כשאר עניי העיר ואם דעתו להשתקע לאלתר חייבים ליתן לו והאידינא נוהגים בכל הצדקות בין לענין בעה"ב בין לענין העניים בל' יום. ואפילו העני שאין דר פה ל' יום אף שאין מחויבים ליתן לו קמח לכל ימי הפסח בבת אחת מ"מ חייבים ליתן לו מצה בפסח כדרך שחייבים ליתן לו פת כל ימות השנה מזון ב' סעודות לכל יום ויום מימות החול שהוא שוהה בעיר ובשבת מזון ג' סעודות.

דיני חודש ניסן. אין נופלין על פניהם בכל חודש ניסן ואין אומרים צדקתך בשבת במנחה גם אין אומרים בחודש ניסן היה רצון שאחר קריאת התורה ואין מזכירין בו נשמות וגם צדוק הדין והקדיש שאחריו אין אומרים. והכלל צדוק הדין וצ"צ ורחום וחנון שוין וכן בע"ש ועיו"ט אחר הצות אין אומרים אבל בער"ח וערב חנוכה אחר הצות אומרים צדוק הדין. וטוב לקרות בניסן בכל יום הנשיא שלו וביום י"ג פרשת בהעלתך עד כן עשה את המנורה. ואין מספידין בו. גם אין אומרים צדוק הדין בכל חודש ניסן. ואין אומרים מזמור לתודה ואל ארך אפים ולמנצח בערב פסח ולא ביום טוב, ומשכימין לבהכ"נ בע"פ כדי שיגמור סעודתו קודם ד' שעות. ונוהגין להרבות קצת באכילה ושתייה באסרו חג והמנהג שלא להתענות בכל אסרו חג. ולהטיל איסור בבהכ"נ לצורך גדול מותר בניסן אף שאסור בתשרי.

האם מותר להתענות בחודש ניסן? נהגו שאין מתענין בו תענית כלל אפילו יום שמת בו אביו או אמו בכל החודש ניסן וכן ער"ח אייר ג"כ אין מתענין אפילו הנוהגים להתענות בכל ער"ח אבל החתן והכלה ביום חופתם נוהגים להתענות אפילו בר"ח ניסן, אבל תענית חלום מתענין ואין צריך למיתב תענית לתעניתו בחודש אייר, ואם התענה בשבת שבתוך ניסן ת"ח מותר להתענות ליום מחר ביום א' על מה שהתענה בשבת. ואפילו אם חל ר"ח ניסן באחד בשבת ובשבת שלפניו התענה ת"ח מותר לו לישב בתענית בר"ח ניסן על מה שהתענה בשבת.

האם אתמוז' כשלמדנו הל' פורים היה בזה חובה מכח שוא"ל'ין ודורשין קודם החג?

Sponsored By: **DollarPhone**

ובות תלמוד

בודאי צריך בדיקה. ותקרות שלנו שתחת גג המשופע אם דרך להשתמש שם צריך בדיקה, ובאשר שטרחא מרובה היא יש להקל ע"י שימכור לנכרי אותו המקום ג"כ עם החמץ שיש שם.

מקומות שהעופות אוכלים האם מחויב לבדוק? רפת של בקר וכן לול של תרנגולים וכן החצר חוץ מהחורין שבצדדי החצר אינו צריך בדיקה. וכן קרקע הבית שהתרנגולים מצויים שם ומ"מ צריך לכבד תחת המטות. ובמקום שאוכלין כל השנה וליכא שם תרנגולין לכו"ע צריך לבדוק תחת הספסלין והשלחנות וי"א דאף בדאיכא תרנגולין בבית כל שאכלו שם חמץ סמוך לפסח צריך בדיקה. והני מילי מספק חמץ אבל ודאי חמץ לא, וכ"כ במקום שמניחין לפני אוזיים כלי עם שעורין דצריך בדיקה. ומה שהכניסו שם חמץ זמן רב קודם פסח וסמוך לפסח נשמר שלא יפול שם חמץ א"צ לבדוק וכל שלשים יום מקרי סמוך לפסח וי"א דדוקא מה שהיה בליל י"ד אחר שהגיע זמן הבדיקה אז לא סמכינן שיאכלוהו עופות אבל מה שהיה ודאי קודם לזה לא מקרי ודאי חמץ וא"צ בדיקה. ולהצטר שלו או של שותפין אסור לזרוק חמץ על סמך שיאכלוהו עורבים ועופות וגם בדיעבד אם זרק צריך לבדוק ולבער אבל למקום מופקר לרכים כגון רחוב מותר להשליך שם חמצו ולהפקירו קודם זמן איסורו ולא איכפת לן אם לא אכלוהו העורבים ונשאר עד אחר זמן איסורו.

חמץ שנפלה עליה מפולת האם צריך לבערו? כותל שרגיל להשתמש בו חמץ בחורין ואינו ידוע שיש שם עכשיו חמץ ונפלה ונעשה גל אפילו אינו גבוה ג' טפחים כדי הפישה הכלב אין צריך לבדוק תחתיו כיון שיש בו סכנת עקרב, ודוקא במקום שמצויים עקרבים, ואפשר דבמקום שמצויים נחשים צריך לבדוק דלא שכיח סכנתא כ"כ, ובמקום שהנחשים ממתין דינו כמו עקרבים, ומ"מ צריך לבטל בלבו ואם לא ביטל עד לאחר זמן איסורו י"א דצריך לחפש במרא וחצינא. והני מילי בסתם אבל בידוע שיש תחתיו חמץ אם אין עליו גובה שלשה טפחים צריך להוציאו משם במרא וחצינא בענין שאין בו סכנה ואם לא עשה כן ועבר עליו הפסח אסור אע"פ שביטלו, ואם יש עליו גובה שלשה טפחים מבטלו בלבו ודיו, והבטול הוא מדרבנן אבל מדאורייתא אינו עובר כלל וי"א דמדאורייתא מחויב לבטלו ולדידהו אם לא בטלו עד לאחר זמן איסורו חייב לפקח הגל לבערו אכן אם נפל עליו גל גדול שא"א לפקח והוא אבוד ממנו ומכל אדם לכו"ע מותר. ואם לאחר הפסח נתפקה הגל ונתגלה החמץ הרי הוא מותר אף באכילה.

בתי מדרשות האם מחויבים בבדיקה? בתי מדרשות צריכים בדיקה בליל י"ד לאור הנר, ויכולים לכרך על בדיקה זו אבל א"צ לבטל אחר הבדיקה. ואם עבר ולא בדיק הבתי כנסיות וב"מ בליל י"ד יכול לבדוקם לכתחלה ביום י"ד לאור היום וא"צ לבדוק לאור הנר לפי שדרך להרכות בהם חלונות אכן אם יש זכוכית בחלונות בעינין שכשבודקם ביום לאור החמה יפתח החלונות.

האם מהני מה שביער החמץ בשבועות שלפני הפסח? המכבד חדרו ביי"ג בניסן ומכין לבדוק החמץ ולבערו ונזהר שלא להכניס שם עוד חמץ אפילו אם בדיק לאור הנר בחורין ובסדקין אע"פ"כ צריך לבדוק בליל י"ד ובלא"ה אין לסמוך אבדיקת היום אפילו היה לאור הנר. וכל אדם צריך לכבד חדריו קודם הבדיקה והמנהג לכבד כל הבית והחדרים ביום י"ג כדי שיוכל לעשות הבדיקה כדין בתחלת ליל י"ד ובשעת בדיקה המנהג ליטול נוצות ולכבד היטב במקום בחורים והסדקים לגרור משם החמץ עם הנוצה. והכיסים או בתי יד של בגדים בין משלו ובין משל התינוקות שבבית שנותנים בהם לפעמים חמץ צריכין בדיקה ואפילו הוא אומר כרי לי שלא ניתן בהם חמץ, והעולם נוהגין רק לנער הכיסים בשעת הביעור ונכון לבדוק אותם בשעת הבדיקה ומ"מ צריך לחזור ולנערם בשעת הביעור שמא חזר והכניס בהם מחמץ שאכל אחר הבדיקה.

במה בודקים החמץ? הבדיקה צריך שתהיה בליל י"ד לאור הנר ולא לאור הלבנה, ואם הקדים ובודק יום י"ג לאור הנר צריך לחזור ולבדוק ליל י"ד ומ"מ אין לברך אז בלילה על הבדיקה דיא דביעבד יצא בבדיקה ראשונה אכן אם בדיק בליל י"ג לאור הנר ונזהר היטב שלא להכניס חמץ א"צ לחזור ולבדוק והרוצה להחמיר על עצמו לחזור ולבדוק עכ"פ לא יברך אז. ואם עבר ולא בדיק ליל י"ד כשבודק ביום י"ד לא יבדוק לאור החמה אלא לאור הנר אבל לכתחלה אסור לדחות הבדיקה על יום י"ד. ואכסדרה שאורה רב אם בדיקה לאור החמה כשעבר ולא בדיק ליל י"ד ובודק ביום י"ד א"צ לנר ודי באור החמה וה"ה כנגד ארובה שבתדר או נגד החלונות שבכתלים ודוקא נגד ארובה ונגד החלון ממש משא"כ מן הצדדין אף ששם יש ג"כ אור אין דומה לאכסדרה ואפילו נגד החלון ממש דוקא כשאין בו זכוכית אבל כשיש בו זכוכית דינו כמן הצדדין, ולכתחלה אסור לבדוק ביום י"ג לאורה אלא צריך להמתין על ליל י"ד וביעבד אין צריך לבדוק שנית ומ"מ יחזור ויבדוק עכ"פ חדר אחד בלילה. ולכתחלה גם באכסדרה צריך לבדוק בליל י"ד. ומי שלא בדיק בלילה ובודק ביום יבדוק בצפרא ולא יאכל מקודם שיבדוק.

אבוקה האם כשרה לבדיקת חמץ? אין בודקין לאור האבוקה וכן בעצים המשחא אלא לאור הנר ולא בנר של חלב ולא של שומן ולא של שמן אלא בנר של שעוה. והוא יחידי אבל שתי נרות ביחד אפי' קלועים וכ"כ אם דבקן ביחד דינם כאבוקה וי"א דכל שאוחזן בידו יחד ואין מפרידן זה מזה חשיב אבוקה ונר שיש לו שתי פתילות כמו שעושיין עתה בנר של חלב לפעמים דיש הפרש בין פתילה לפתילה חשיב אבוקה. וביעבד אם בדיק לאור האבוקה צריך לחזור ולבדוק לאור נר יחידי, ושל חלב ושל שומן בדיעבד חל הבדיקה ובשל שמן פליגי האחרונים אי חל בדיעבד. ואם אין לו נר של שעוה יכול לבדוק באותן נרות שבדיעבד יוצא בהן.

באיזה מקומות צריך לבדוק? בודק כל המקומות שיש לחוש שמא הכניסו בהם חמץ אפילו מקום שאין רגיל להשתמש בו חמץ כל השנה רק שיש לחוש שמא הכניס שם חמץ באקראי. ולכן כל חדרי הבית והעליות צריכים בדיקה אפילו חדרים שמחזיקים בהם משכונות וה"ה כל כיוצא בו כגון מרתפות שמונחים שם פירות וככושים וגבינות וכיו"ב וכן בית העצים ונרות. אבל אוצרות יין שאין מסתפק מהם וכן מתבן וכיוצא בו אינם צריכים בדיקה, ובמססתפק בהן וה"ה אוצרות של שאר משקין במקום שרגילין בשתייתו צריכין בדיקה. ואוצרות שמסתפק ממנו ויש לו קבע שנוטל בפעם א' מה שצריך לסעודה א"צ בדיקה.

באיזה חורים צריך לבדוק? חורי הבית צריכים בדיקה אבל הגבוהים שאין יד האדם מגעת שם והנמוכים פחות משלשה טפחים אינם צריכים בדיקה, אבל אם ידוע לו שנשתמש בהן חמץ באותה שנה אפילו פ"א הרי הן צריכין בדיקה. ובבית שהתינוקות מצויין בו ככ"ג צריכין בדיקה. ועל גבי התנורים שרגילין להשתמש שם וגם בכל החורים שסביבותיהן צריך בדיקה. חור שבין יהודי לחבירו כל אחד בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטל בלבו ודיו ואפילו אם היה שם בודאי חמץ מהני ג"כ הבטול, ושכין יהודי לא"י אינו צריך בדיקה כלל ואפי' בודאי חמץ ומ"מ בטול צריך ולמחר ביום ארבעה עשר יבדוק לאור היום.

באיזה גגות צריך לבדוק? גג היציע והמגדל שגגיהם משופעים ומפני כך אין גגיהם ראויין לשום תשמיש אינם צריכין בדיקה אפילו הם בתוך הבית אבל כגון שלנו שגגיהן שוה והדרך להשתמש שם צריך בדיקה וכ"כ ש תוך המגדל אם משתמש בהם חמץ לפעמים או דברים שדרך ליטלם בתוך הסעודה

קודם הפסח כשנומלים הארגזים וכדומה ממקומם כדי לכבד תחתיהם האם מותר לחזורם למקומם בלי בדיקה כדין?
הגב בענינו...
 Sponsored By: **DollarPhone**
זכות תלמוד

הלכתא דיומא
 כל הזכויות שמורות
 וחסוד להנטיקס גיל רותם
 © מהמחלת והסגל

דיני בדיקת חמץ - סימן תל"ג - ח"א

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
דתקנו הבדיקה דוקא ע"י אור הנר שעל ידה יכול לבדוק גם בחורין וסדקים (מ"ב א')	לא יבדוק לאור הלבנה (ש"ע א')	דאור הנר יפה לבדיקה ויכול לבדוק גם בחורין וסדקין (מ"ב א')	הנר (ש"ע א')	לבדוק החמץ בליל י"ד לאור
דתקנו הבדיקה דוקא ע"י אור הנר שעל ידה יכול לבדוק גם בחורין וסדקים (מ"ב א')	לא יבדוק לאור החמה (ש"ע א')	שעל ידה יוכל לחפש היטב במחבואות בחורים ובסדקים (מ"ב ג')	הנר	לבדוק החמץ כשבורק ביום י"ד לאור
דיש פוסקים בדיעבד יצא בבדיקה ראשונה (מ"ב א')	אין לברך על הבדיקה בלילה (מ"ב א')	כתקנת חכמים (מ"ב א')	צריך לחזור ולבדוק ליל י"ד (מ"ב א')	אם הקדים ובדק יום י"ג לאור הנר
דיפסיד הברכה לפי הרמ"א דקודם זמנו אינו מברך (שע"צ ה')	וי"א דיש למנוע מזה (שע"צ ה')	כיון דבודק לאור הנר כתקנת חכמים (שע"צ ה')	י"א דמותר אפילו לכתחילה כשמתכוון לשם בדיקה (שע"צ ה')	להקדים לבדוק בליל י"ג לאור הנר
נדיבך כדנינו (ובמקום שכבר בדוק חשוב מקום שאין מכניסין בו חמץ (מ"ב א')	אם היה נזהר היטב שלא להכניס חמץ אין צריך לחזור ולבדוק ואם מחמיר על עצמו עכ"פ לא יברך אז (מ"ב א')	דלא חשוב דוק בליל י"ד - אם רצה להחמיר על עצמו (מ"ב א')	אם לא היה נזהר היטב שלא להכניס חמץ יבדוק גם בליל י"ד - ואם נזהר היטב יוכל לחזור ולבדוק (מ"ב א')	אם הקדים ובדק ליל י"ג לאור הנר
דשרגא בטיהרה מאי מהני נאפילו בבית אפילו דתקנו חכמים לבדוק בשעה שבני אדם מצוין (שע"צ ז')	לא ידחה הבדיקה על יום י"ד אפילו בבית אפ"ל וכ"ש במקום שיש אור היום (שע"צ ז')	או בני אדם מצויים בבתיהם ואור הנר יפה אז לבדיקה (מ"ב א')	בליל י"ד (ש"ע א')	הזמן לבדוק החמץ בי"ד
דדי באור החמה (מ"ב ה')	אם עבר ולא בדקה ליל י"ד אין צריך נר ביום (מ"ב ה')	כתקנת חכמים לבדוק בזמן שבני אדם מצויים בבתיהם (מ"ב ה')	לכתחילה צריך לבדוק בליל י"ד לאור הנר (מ"ב ה')	יבדוק אכסדרה שאורה רב לאור
דצריך להמתין על זמן בדיקה לבדוק בנר - דחשיב בדיעה בדיעבד (מ"ב ו')	לכתחילה אסור לבדוק ביום י"ג ואם עבר אין צריך לבדוק שנית (מ"ב ו')	לקיים מצות בדיקה בזמנו	יחזור ויבדוק עכ"פ חדר אחד בליל י"ד (מ"ב ו')	אם בדק אכסדרה שאורה רב ביום י"ג
אין דומה לאכסדרה - דאין אורן רב כ"כ ודינו כמו הצדדים (מ"ב ז')	מן הצדדים - או כשיש בהחלון זכוכית (מ"ב ז')	ששם אורן רב (מ"ב ז')	נגד החלון ממש (מ"ב ז')	נגד חלון חשוב כאכסדרה לבדוק נגד החמה
לא יאכל קודם שיבדוק (מ"ב ה')	דריזין מקדימין למצות (מ"ב ה')	יבדוק מצפרא (מ"ב ה')		מי שלא ברק בלילה ובודק ביום
שמתירא שיטיף על הכלים - שמא ישפוך השמן - שאורו גדול כאבוקה (מ"ב ח' ט' י')	לא בשל חלב - או שומן או שמן או בעצים דמשחה (ש"ע ב' מ"ב ח')	לכתחילה בשל שעוה יחידי ובדיעבד בנר של חלב או שומן ובשל שמן מחלוקת אם יצא (ש"ע ב' מ"ב י')		יבדוק בנר של
שאינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין ומתירא שישפוך הבית ולא יוכל לבדוק יפה (מ"ב ח')	לכתחילה לא יבדוק באבוקה ולמ"ב אפילו דיעבד אינו חל הבדיקה (מ"ב י')	דגם אבוקה נקרא בדיקה - שמתירא להכניסו לחורין וסדקין וגם שאורו לאחריה (ט"ז ג' מג"א ה')	אם עבר ובדק לט"ז חל הבדיקה - ולמ"ב צריך לחזור לבדוק (שע"צ ב')	לבדוק באור אבוקה
דאינו בכלל אבוקה	אם מפריד השני נרות זה מזה (מ"ב י"ב)	דחשוב כאבוקה	אם דיבקן יחד אפילו קלועים יחד ולפרמ"ג כשאחזן ולא נפרדו זה מזה וגם נר שיש לו שתי פתילות (מ"ב י"ב)	שני נרות שיחשב אבוקה
דמסתמא אין מכניסין בו חמץ (מ"ב י"ז)	אוצרות שאין מסתפקין מהם או שנתול בפעם אחת מה שצריך לכל הסעודה (ש"ע ג' מ"ב ט"ז)	שמה יש שם חמץ	כל מקום שיש ליחוש שמא הכניסו בהם חמץ (ש"ע ג')	המקומות שצריך בדיקה
שמן הסתם לא נשתמשו בו - דכשיש תינוק שמא התינוק הניח שם החמץ (מ"ב י"ט)	הגבויים שאין יד אדם מגעת או הנמוכים פחות מג' אם אין ידוע שששתמשו - ואין תינוקות שם (ש"ע ד' מ"ב י"ט)	דרך להשתמש בהם (מ"ב י"ח)	שאינם גבוהים הרבה ולא נמוך הרבה (ש"ע ד')	לבדוק החורי הבית וזיזין הבולטים מהכתלים
דאין משתמשים שם	בגנין משופעים שאין ראוין להשתמש שום תשמיש (ש"ע ה')	שמה יש שם חמץ	בגנין כגון שלנו ששוה דרך להשתמש שם וכ"ש תוך המגדל אם דרך להשתמש שם (מ"ב כ"ד)	לבדוק גג היציע והמגדל
שאם הי' שם חמץ הבהמות או העורבים יאכלוהו (ש"ע)	למחבר אם היה שם ספק חמץ ולרמ"א אפילו וודאי חמץ א"צ לבדוק (ש"ע)	שאיין ספק שאכלוהו מוציא מידי וודאי חמץ (מ"ב כ"ו)	למחבר כאן אם היה שם ודאי חמץ (ש"ע ו')	לבדוק רמת בקר או ליל של תרנגולים
שאם היה שם חמץ התרנגולים יאכלוהו (ש"ע ו')	קרקע הבית אין צריך בדיקה (מ"ב כ"ד)	דהוי כמו חמץ וודאי - דלפעמים נגדר שם ע"י התנגולים שא"א להם לאכלה (מ"ב כ"ד)	י"א אם אכלו שם סמוך לפסח - וצריך לכבד הבית תחת המטות (מ"ב כ"ד)	לבדוק בתים שיש בהם תרנגולת

הטבלאות אלו הם בפרוש לא למסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנוז בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, וא"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תהלת המפעל

כל הזכויות שמורות
איחוד הלימודים בני ירושלים
© בעלת הזכויות

דיני בדיקת חמץ - סימן תל"ג - ח"ב

האופן / הדין	יעשה	הטעם	לא יעשה	הטעם
לבדוק רפת של בקר ולול של תרנגולת כשהיה בו ודאי חמץ	אם היה בליל י"ד וודאי חמץ - וי"א אם היה ל' יום סמוך לפסח (מ"ב כ"ז)	דאחר שהגיע זמן הבדיקה לא סמיכין שיאכלוהו עופות - דחשוב סמוך לפסח (מ"ב כ"ז)	אם היה קודם י"ד ודאי וי"א אם היה ל' יום קודם פסח (מ"ב כ"ז)	דלא מקרי חמץ ודאי מקודם הזמן הנ"ל (מ"ב כ"ז)
לזרוק חמץ על דעת שיאכלוהו עורבים להסכמת כמה אחרונים	למקום מפקר לרבים ולהפקירו קודם הזמן (מ"ב כ"ח)	דאפילו לא יאכלוהו עורבים כבר יצא מרשותו דמיא דמוכר לעכו"ם קודם זמן אסורו (מ"ב כ"ח)	לחצר שלו או של שותפין אסור לזרוק על סמך שיאכלוהו (מ"ב כ"ח)	דוודאי חמץ לא אמרינן ספק מוציא מידי ודאי (מ"ב כ"ז)
לבדוק חזור שבינו לבין חבריו	עד מקום שירו מגעת (ש"ע ד')	שמו יש שם חמץ	במקומות שאין ידו מגעת אין צריך לבדוק רק יבטל בלבו (ש"ע ז')	דלא חשוב מטמין בבור דלא עביד בידים ואפי"ה צריך לבטל שמו נתגלגל שם בחור' (מ"ב כ"ט)
לבדוק חזור שבינו לבין העכו"ם	יבדוק ביום ויבטל החמץ (מ"ב ל')	דא"א בלילה, וביום לא אתי העכו"ם לחשוזו (מ"ב ל')	אפילו ודאי חמץ אין צריך לבדוק בלילה (ש"ע ז' מ"ב ל"א)	שלא יאמר בשפים עושה במה שמחפש בלילה לאור הנר בחורין ויבא לידי סכנה (ש"ע ז')
לבדוק במקום שנשתמש בו חמץ ונפל עליו גל במקום שמצויין עקרבים	בידוע שיש חמץ תחתיו ואין גובה ג"ט צריך להוציא משם במרא וחצינא (ש"ע ח')	דפחות מג' טפחים יש לחוש שמו הכלב יחפש אחריו תוך הפסח ויגלהו (מ"ב ל"ג)	אין צריך לבדוק אם יש רק ספק חמץ או אם גובה ג' טפחים (ש"ע ח')	שיש סכנת עקרב וחישינן אחר שיעסוק בהמצוה יחפש אחר מחט (ש"ע ח')
לבטל בלבו חמץ שנפל עליו הגל (פחות מג"ט)	אפילו במקום שאין צריך לבדוק בספק חמץ פחות מג"ט - וי"א אפילו הגל יתר מג"ט (מ"ב ל"ד שע"צ מ"ב)	דשמו יש שם חמץ - דלדעת הסמ"ק (מ"ב ל"ד שע"צ מ"ב)	דלא כהק יעקב דס"ל דאין צריך טעם ספק ספיקא שמו אין כאן חמץ ושמו לא יפקח הגל (שע"צ מ"ב)	דכיון דפחות מג' טפחים כמו שנפקח הגל וליכא אלא ספק אחד (שע"צ מ"ב)
לא יבטל בלבו עד זמן איסורו חמץ שנפל עליו הגל עד ג"ט	וי"א שצריך להפש במרא וחצינא (מ"ב ל"ד)	דאינו חשוב אבוד מכל אדם בכדי חפירת הכלב (מ"ב ל"ט)	ויש שמטפיקים אם צריך לחפש במרא וחצינא (מ"ב ל"ד)	דמכוסה כמבוער מדאורייתא וכשיגלהו אפשר דעובר בכל יראה טרם שיבער - שע"צ מ"ז
לבדוק במקום שנשתמש בו חמץ וספק שיש בו חמץ ונפל עליו גל עד ג"ט במקום שמצויין נחשים	אפשר דצריך לבדוק (מ"ב ל"ה)	דלא שכיח דנחש סכנתא כ"כ כעקרבים (מ"ב ל"ה)	במקום דנחשים ממתין לא יבדוק (מ"ב ל"ה)	דדינו כעקרבים (מ"ב ל"ה)
ליחוש שזיוק כשיחפש מחט כשיבדוק	אחר שנגמר הבדיקה יש חשש (ש"ע ח')	שכבר נגמר המצוה (ש"ע ח')	בשעת שבודק אין חשש שיחפש מחט (מ"ב ל"ז)	דחשוב שלוחי מצוה אע"פ שמתכוון גם להנאתו (מ"ב ל"ז)
לעבור בכל יראה אם לא ביטל כשנפל עליו גל ג"ט	י"א דעובר ולדידיה חייב לפקח הגל לבערו (מ"ב ל"ח)	דס"ל דמך אורייתא צריך לבטלו כמטמין לכתחילה - דאינו ברשותו לבטלה (מ"ב ל"ח)	כשנפל גל גדול שא"א לפקח ואין צריך לבטלו אפילו לכתחילה וי"א שאפילו אינו גדול כ"כ אינו עובר (מ"ב ל"ח שע"צ מ"ח)	דאבוד ממנו ומכל אדם ולא קרינן לך - דכיון דממילא נפל אינו בכלל איסור דאורייתא להטמין (מ"ב ל"ח)
לאכול חמץ שעבר הפסח אחר הפסח שנפקח הגל ונתגלה החמץ	באופן שאינו חייבו להוציא החמץ כגון בגובה ג' טפחים ובטלו (מ"ב ל"ט)	דלא עבר כלום ואין ראוי לקנסו (מ"ב ל"ט)	באופן שצריך להוציא החמץ משם אע"פ שבטלו (מ"ב ל"ז)	כדין חמץ שנמצא בבית ישראל אחר פסח (מ"ב ל"ז)
לבדוק השורות של חביות שבמרתף	במרתף שמסתפק ממנו לצורך סעודה ופתו בידו ושוכח שם הקרה והפתח ואחת למטה ממנו (ש"ע ט' מ"ב מ')	שפעמים הולך השמש באמצע סעודה ופתו בידו ושוכח שם פתו (מ"ב מ')	במרתף שאינו מסתפק ממנו יין לסעודה ואפילו במקום שמסתפק אין צריך לבדוק השורות אחרות (ש"ע ט' מ"ב מ')	שחשוב מקום שאין מכניסין בו חמץ
לבדוק ולבטל בתי כנסיות ובתי מדרשות	צריך בדיקה בליל י"ד לאור הנר ויכול לברך (מ"ב מ"ג)	לקיים מצוות חכמים כתקונה (מ"ב מ"ג)	אין צריך לבטל אחר הבדיקה (מ"ב מ"ג)	שאינו יכול לבטל ולהפקיר החמץ שאינו שלו (מ"ב מ"ג)
עבר ולא בדק בתי כנסיות ובתי מדרשות בליל י"ד	יכול לבדקם לכתחילה ביום י"ד לאור היום כשפותח החלונות (מ"ב מ"ג)	שדרך בתי כנסיות ובתי מדרשות להרבות בהם חלונות ויש בהם אורה גדולה ודינו כאכסדרה (מ"ב מ"ג)	לא צריך לבדוק לאור הנר אם החלונות פתוח (מ"ב מ"ג)	דכשחלונות סתום הזכוכית בהחלונות מעכב האורה ושוב אין דינו כאכסדרה (מ"ב מ"ג)
המכבדרו אפילו בדק ביום י"ג ונזהר אח"כ שלא להכניס שם עוד חמץ	אע"כ צריך לבדוק בליל י"ד - אפילו בדק באור הנר (ש"ע י"א מ"ב מ"ד)	שמו נשתיר חמץ באיזה גומא - לבדוק ככל ישראל ונר אינו מאיר ביום (מ"ב מ"ד)	אין לסמוך אבדיקת יום אפילו לאור הנר (מ"ב מ"ה)	שהנר אין מאיר ביום כ"כ כמו בלילה (מ"ב מ"ה)
לכבדו חדריו	צריך לכבדו חדריו קודם הבדיקה - והמנהג בשעת בדיקה ליטול נוצות לכבד היטב במקום החורים והסדקים (רמ"א י"א מ"ב מ"ו)	דלא מבידק שפיר בלא כיבוד - לגרור משום החמץ (מ"ב מ"ו)	המנהג לא להמתין לכבד חדריו עד ליל י"ד רק ביום י"ג (מ"ב מ"ו)	כדי שיוכל לעשות הבדיקה כדין בתחילת ליל י"ד (מ"ב מ"ו)
לבדוק הכיסים ובתי יד של בגדים שנותנים בהם לפעמים חמץ	צריך לבדקן בין משלו בין מהתניקות אפילו אמר ברי לי שלא נתן בהם חמץ (מ"ב מ"ז מ"ח)	דמלתא דלא רמיא עליה הוא ולא אדעתיה (מ"ב מ"ז)	י"א מי שאין דרכו בכך אין צריך לבדוק (באה"ט י"ג)	כמקום שאין מכניסין בו חמץ
לנער ולבדוק הכיסים	נכון לבדקן בשעת בדיקה ולחזור ולנערם בשבת הבעור (מ"ב מ"ז)	שמו נתן בו חמץ בכלל ושמו חזר ונתן בו חמץ אחר הבדיקה מחמץ שאכל אחר הבדיקה (מ"ב מ"ז)	אינו נכון רק לנער בשעת הבעור (מ"ב מ"ז)	שמקום שמחויב בבדיקה

לא בדק כל ימי הפסח האם יש עליו חיוב לבדוק? לא בדק בתוך הפסח יבדוק לאחר הפסח וכל הבדיקות צריך להיות בנר ובחורין ובסדקין ואפילו כשבדוק ביום, ועל הבדיקה שלאחר הפסח לא יברך אבל על הבדיקה שבתוך הפסח צריך לברך אע"פ שביטלו קודם הפסח וכ"ש אם נתחמץ לו חמץ גמור בפסח דמכרך בשעת הביעור אבל דבר שאינו חמץ גמור כגון שנמצא חטה בתבשיל וכיוצא בו אינו מכרך ואם כבר בדק וביטל כדינו קודם פסח ומצא חמץ בפסח פליגי האחרונים אם צריך לברך וספק ברכות להקל.

היוצא מביתו ואין דעתו לחזור עד אחר הפסח האם ואימתי מחויב לבדוק? המפרש מיבשה לים או יוצא בשירא ואינו מניח בביתו מי שיבדוק תוך שלשים יום אפילו אין דעתו לחזור כלל עד אחר הפסח ולא יראה החמץ שבביתו זקוק לבדוק בלילה שלפני יציאתו לאור הנר וגם צריך אז לבטל החמץ שלא ראה כמו בליל י"ד ואם שכח לבדוק בלילה יבדוק ביום ואם יש לו בנים קטנים בביתו וצריך הוא להניח להם חמץ לאכול ואין לו מי למנות על הבדיקה יוציאם מביתו לבית אדם אחר ושם יניח עבורם ויסגור את ביתו הבדוק שלא יכניס שם שום אדם עוד חמץ ואם מניח בביתו אשתו ובניו וב"ב הגדולים שיש בהן דעת ויכולין לבדוק א"צ לבדוק כלום קודם יציאתו אלא יצוה לאחד מהם שיבדוק ויבטל החמץ כשיגיע הזמן ונכון הדבר שיבטל גם הוא בעצמו במקום שהוא כשמגיע זמן הביטול, ולא יברך אז על ביעור חמץ. קודם שלשים יום אינו צריך לבדוק ואם יש שם חמץ ידוע י"א דחייב לבער קודם שיצא ויש מקילין בדבר, וכשמגיע פסח יבטלנו במקום שהוא.

אם דעתו לחזור מה דינו? אם דעתו לחזור קודם הפסח וכ"ש אם דעתו לחזור בתוך הפסח אפילו יצא מתחלת השנה צריך לבדוק ואח"כ יצא ואפילו ביטל כבר, וי"א דביצא קודם ל' אם דעתו לחזור קודם הפסח אין צריך לבדוק ורק בתוך ל' חיישינן שמא ישתאה, ויש להחמיר כדעה ראשונה ומ"מ במקום הדחק כגון שיצא מביתו עם השיירא וכח"ג יש לסמוך אדעה אחרונה ואינו צריך לחזור אם אין דעתו לבוא תוך הפסח, ודוקא במפרש לים או יוצא בשירא לדרך רחוקה אפילו דעתו לחזור זמן רב קודם פסח חיישינן שמא ישתאה אבל יוצא לדרך קרובה אפילו בתוך ל' יום לא חיישינן ומ"מ הכל לפי הענין ויש לדון לפי קירוב וריחוק המקום.

עושה את ביתו לאוצר האם מחויב לבדוק מקודם? העושה ביתו אוצר תוך שלשים יום אפילו אין שם חמץ ידוע אלא שהוא מקום שנשתמש שם חמץ זקוק לבדוק ואח"כ כונס אוצרו לתוכו ואפילו אין דעתו לפנותו עד אחר הפסח ואם לא בדק קודם צריך לפנות האוצר ולבדוק. קודם שלשים יום אם דעתו לפנותו קודם הפסח צריך לבדוק ואח"כ עושה אוצר ואם אין דעתו לפנותו קודם הפסח אינו צריך לבדוק, וי"א דדוקא באם דעתו לפנותו תוך הפסח צריך לבדוק אבל קודם הפסח אי"צ ויש להחמיר כדעה ראשונה ומ"מ במקום הדחק כגון שיצא מביתו עם השיירא וכח"ג יש לסמוך אדעה אחרונה ואינו צריך לחזור אם אין דעתו לבוא תוך הפסח, וכ"ז בחמץ שאינו ידוע אבל בחמץ ידוע צריך לבערו מתחלה ויש מקילין אפילו בחמץ ידוע. ואוצר חטים שיש חטים מחומצים בקרקעית הבור אם נעשה האוצר שלשים יום קודם הפסח אינו זקוק לבער אלא מבטלו בלבו ודיו, אבל אם הניח החטים ואח"כ נתחמצו החטים מלחות הבור אפילו היה הנחתו תוך ל' א"צ לפנותו [וכ"ש כשיש ספק אם נתחמצו] ויבטלנו קודם פסח. ומיהו לאחר פסח כשמפנה האוצר אסור ליהנות מאותן חטים ויכול למוכרו לכל האוצר קודם הפסח לעכו"ם ויהיה מותר אח"כ ליהנות ממנו, ואם אין שם חמץ ידוע אלא ספק מותר למוכרו האוצר כך ביחד אחר הפסח.

מה יעשה בהחמץ אחר הבדיקה? אחר הבדיקה וה"ה בשעת הבדיקה יהא נזהר בחמץ שמשירר לאכילתו וה"ה החמץ שמוצא בבדיקתו ומניחו כדי לבער למחר להצניע כדי שלא יצטרך בדיקה אחרת ומ"מ א"צ לברך שנית על בדיקה זו. ואם בדק ולא מצאו צריך לבטל פעם אחרת ומיהו אנו נוהגין בלא"ה לבטל שנית בשעת השריפה. ואם כפה עליו כלי ולא מצאו אינו צריך לבדוק ודוקא בהניח במקום גבוה שאין יד התינוקות ממשמשין שם לכך יכפה עליו כלי, וליתן החמץ בכלי ולכסותו אסור.

היאך ואימתי מבטלין החמץ? אחר הבדיקה מיד בלילה יבטלנו ויאמר כל חמירא דאיתיה ברשותי דלא חזיתיה ודלא ביערתיה לבטיל ולהיו כעפרא דארעא. ונכון שיאמר ולהיו הפקר כעפרא דארעא. ולכו"ע מהני לשון זה של הפקר אף שאמר לשון זה בינו לבין עצמו ולא בפני אנשים. ויאמר הביטול בלי שמבין וע"כ טוב ללמוד לע"ה שאינם מבינים בלא"ה או אשה מבטלת שתאמר בלשון שמבין ואם אמר ע"ה בלא"ה אם יודע לפחות ענין הביטול יצא בדיעבד אבל אם אינו מבין כלל וסובר שאומר איזה תחנה לא יצא אפילו בדיעבד. וטוב לחזור ולבטלו פעם אחרת ביום י"ד סוף שעה חמישית קודם שתיגע שעה ששית ומ"מ אין לסמוך על בטול היום לבד ושלא לבטל בלילה. ואין לבטלו ביום אלא לאחר ששרף החמץ וא"כ צריך לשרוף קודם שעה ששית ואח"כ יבטלנו ג"כ תיכף קודם שיתחיל שעה ששית.

האם יכול למנות שליח לבטל חמצו? שלוחו יכול לבטל ויש מחמירין בזה ובשעת הדחק יש להקל ומ"מ כ"ז דוקא כשעשה שליח ע"ז ובלא שליחות אין יכול לבטל חמצו של חבירו, וכ"ז כשצוה לשליח לבטל חמצו אבל אם צוה לו לבדוק לכו"ע אינו יכול לבטלו. וכשמבטל שליח צריך שיאמר חמצו של פלוני היא בטל ולא יאמר דאיכא בביתא הדין ויאמר ביום כל חמירא דאיכא ברשותיה דפלוני דידיע ביה ודלא ידע ביה וכו' ובלילה אמר דלא ידע ביה. אפוטרופוס של יתומים חייב לבדוק ולבער ולבטל ובמקום שנותנין שכר על הבדיקה נותן שכר ואם עבר ולא ביער ולא ביטל ועבר עליו הפסח אין לחייבו. ויתום קטן שאין לו אפוטרופוס ועבר עליו הפסח אפשר שאין לאסור החמץ שלו.

אינו בביתו ולא מינה שליח מי יבטל? אם אין האיש בביתו ולא מינה שליח לבטלו יבטל במקום שהוא ולהיש מחמירין דלא מהני שליח לבטל נכון שיבטל שם במקום שהוא בעצמו ג"כ אפילו אם עשה שליח לבדיקה ובטול, ואם אין הבעל רגיל לעשות כן טוב שתבטל אשתו אף שלא צוה לה לבטל ומ"מ אין כדאי לכתחלה לסמוך לגמרי על בטול אשתו כיון שמ"מ אינו שלה ויבטל במקום שהוא. וכשמבטלת תאמר כל חמירא דאיכא ברשות בעלי דידיע ביה וכו' ואם אינה מבינה לה"ה תאמר בלשון שמבינה. ואפילו אם אינה יודעת בעצמה לבדוק ומינתה שליח לבדוק חדריה מחמץ מ"מ הבטול טוב יותר שתעשה בעצמה בלשון שמבינה. אלמנה כיון שהחמץ שלה תוכל לבטל בעצמה או לעשות שליח.

שכח לבדוק עד מתי עדיין יכול לבדוק? לא בדק בליל י"ד יבדוק ביום י"ד באיזו שעה שיזכור מהיום ולאחר שזכר מחויב לבדוק תיכף שמא ישכח עוד הפעם, ואחר הבדיקה יבטל אם עדיין לא הגיע שעה ששית. לא בדק כל יום י"ד יבדוק בתוך הפסח ואפילו כבר ביטל ואפילו ביו"ט עצמו בודק אע"פ שאינו יכול לשרפו ביו"ט מ"מ יוכל לכפות עליו כלי עד מוצאי יו"ט וי"א דביו"ט לא יבדוק רק בחולו של מועד, ויש מכריעים דאם לא ביטל חמצו קודם הפסח אפשר שיבדוק אף ביו"ט ואם כבר ביטל בודאי לא יבדוק רק בחוה"מ. מי שלא בדק קודם זמן איסורו ומת אם כוונת היורשים לזכות בהחמץ וחצרום קונה להם עברו בכל יראה וצריכין מדינא לבדוק ולבערו ואם לא עשו כן ועבר הפסח אסור אך אם לא כוונת לזכות א"צ לבער [אם לא שמשמשין שם באותו חדר דאז בכל גווני צריכין לבער] וי"א דבכל גווני מחויבין היורשין לבדוק ולבער.

דירות הקיץ (באנגלית) האם מחויבים לבדקם מחמץ בסוף הקיץ? **הגב בענינו** **הלבנת דיומא** כל הזכויות שמורות וחסו להעניק מיליון ירושלים © מהמחלקת המסלול **דולר פון** Sponsored By: **DollarPhone** **זכות תלמוד** ללימוד שלחן ערוך אורח יום משנה ברורה

דין שכח לברוק בליל י"ד
שו"ע סי' תל"ה

ועדיין לא ביטל			וכבר ביטל			לא ברק בליל י"ד
יברך	יבטל	יברוק	יברך	יבטל	יברוק	ונזכר שלא ברק
✓ תל"ב ס"א	✓ מ"ב סק"א	✓ מחבר ס"א	✓ תל"ב ס"א	✓ מ"ב סק"א	✓ מחבר ס"א	ביום י"ד קודם חצות
✓ מ"ב סק"ה	✗ מ"ב סק"א	✓ מחבר ס"א	✓ מ"ב סק"ה	✗ מ"ב סק"א	✓ מחבר ס"א	ביום י"ד לאחר חצות
✓ מ"ב סק"ה	✗ מ"ב סק"א	להכרעת הפר"ח ✓ מ"ב סק"ג	✓ מ"ב סק"ה	✗ מ"ב סק"א	להכרעת הפר"ח ✗ מ"ב סק"ג	ביו"ט
✓ מ"ב סק"ה	✗ מ"ב סק"א	✓ מ"ב סק"ג	✓ מ"ב סק"ה	✗ מ"ב סק"א	✓ מ"ב סק"ג	בחזה"מ
✗ מחבר ס"א	✗ מ"ב סק"א	✓ מחבר ס"א	✗ מחבר ס"א	✗ מ"ב סק"א	✓ מחבר ס"א	לאחר הפסח

דפי שעורים וטיבלאות

משנה ברורה
מן סימן תלד סעיף א
עד סימן תלו סעיף ג

י"א אדר
■ מחזור שינה אחת ■

1 800 466-7593

www.HilchusuDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגולת המפעל

שהגיע שעה ששית שיכול השוכר לבטל אבל לאחר שהגיע שעה ששית שאין בידו לבטל שוב אין לסמוך על אלו וצריך לבדוק. ואף דביעבר אם אמרו שבדקו א"צ לחזור ולבדוק מ"מ לכתחלה אין נכון לצוות לאלו לבדוק.

עכבר הנכנס לבית הבדוק וכבר בפיו האם צריך לחזור ולבדוק? עכבר או כלב או תרנגול שנכנס לבית בדוק וכבר בפיו ונכנס אחריו ומצא פירורין אפילו כדי כל הככר וכ"ש אם היו רק מעט פירורין צריך לחזור לבדוק הבית אחר הככר שהכניס ואפילו אם היה הככר קטן שיוכל עכבר לאכול ואפילו ביטל החמץ, וא"צ בדיקה אלא אותו חדר שראינו שנכנס לשם אבל שאר חדרים הפתוחים לאותו חדר א"צ לבדוקם אם ביטל החמץ או שהיה הככר קטן, אבל אם מצא כבר שלם אין צריך בדיקה ודוקא בביטל אבל בלא ביטל צריכין לבדוק עדיין כל הבית אם לא שהכירו שזהו שנטל העכבר, וכ"ז דוקא שראינו עכבר נכנס עם חמץ אבל מצא סתם חמץ בבית אחר בדיקה א"צ לחזור ולבדוק כל הבית בשביל זה.

תינוק הנכנס לבית הבדוק וכבר בידו האם צריך לחזור ולבדוק? אם תינוק נכנס לבית בדוק וכבר בידו ונכנס אחריו ומצא פירורין אינו צריך לחזור ולבדוק שחזקתו שאכלו ואפילו לא ביטלו ואין נ"מ בין אם היו רק מעט פירורין בין אם היו כדי כל הככר, ודוקא שמצא פירורין אבל לא מצא פירורין צריך לחזור ולבדוק אותו חדר שראה שנכנס שם התינוק ודוקא בתינוק שאין בו דעת אבל ביש בו דעת נאמן לומר שאכלו כולו. וי"א שאם אין בפירורין כדי כל הככר צריך לחזור ולבדוק. והעיקר כסברא ראשונה אך אם לא ביטל וכבר עבר הזמן שאין יכול לבטל יש להחמיר לחזור ולבדוק. עכו"ם שנכנס עם חמץ בבית הבדוק א"צ לחזור ולבדוק הבית.

חמץ שבקורות ושכבורות האם צריך לבערו? כוית חמץ למעלה על הקורה מחייבים אותו להביא סולם להורידו אפילו נודע לו קודם זמן איסורו דאז מהני ביטול וכ"ש אם נודע לו לאחר זמן איסורו ולא ביטל מקודם, ובפחות מכזית א"צ סולם להורידו וסגי בביטול ויש מפקפקין בזה, אבל אם היה חמץ בכור אפילו אין בו מים אין מחייבים אותו להעלותו אלא מבטלו בלבו ודיו, ואם נודע לו אחר זמן איסורו דאז לא מהני ביטול צריך להוציאו ולבערו. ודוקא שנפל שם מאליו אבל להטמין בידים ע"ד שישאר שם עד אחר הפסח אסור ואפילו ביטול לא יועיל אלא צריך להוציא ולבערו ב"ד. ואם דרכו להשתמש שם כל השנה מחויב להעלותו ולבערו.

אימתי נקרא קבוע ואימתי נקרא פירש? ט' צבורין של מצה ואחד של חמץ ובה עכבר ונטל בפנינו ממקום קביעות ולא ידענו אם נטל חמץ או אם נטל מצה ונכנס לבית בדוק צריך לחזור ולבדוק ואפילו כבר ביטל החמץ שכל הקבוע כמחצה על מחצה, ואם נתערבו הצבורים תו לא מקרי קבוע כיון שאינו עומד החמץ בפ"ע, מיהו אם הככר קטן שיכול העכבר לאכול אין צריך לבדוק ואפילו אם עדיין לא ביטלו ולכתחלה בודאי מהנכון שיבטל ולא לסמוך על זה לבד, ואם פירש הככר ממקום קביעתו ונטלו העכבר משם אין צריך לחזור ולבדוק דכל דפירש מרובא פריש ודוקא כשלא פירש לפנינו. ומ"מ אין לסמוך ע"ז רק לענין שא"צ לחזור ולבדוק הבית אפילו לא ביטל אבל לא שיהא מותר מחמת זה לאכול בפסח דלענין אכילה לא אזלינן בחר רובא בחמץ.

ישראל היוצא מבית עכו"ם קודם פסח האם צריך לבדוק? ישראל היוצא מבית א"י תוך שלשים יום ונכנס לבית אחר אינו צריך לבער בית הא"י ואפילו אם לא יכנס לתוכה העכו"ם קודם פסח. אבל אם הוא מפרש או יוצא בשיירא ולא יכנס בפסח בבית י"א שחל עליו חובת הביעור כיון שהוא תוך ל' יום וצריך לבער בית הא"י שהוא יוצא ממנו אע"פ שהא"י יכנס לבית בפסח ויביא שם חמצו בלא"ה וי"א שאינו צריך אפי' כשאין נכנס בו הא"י. ולדינא יש דעות בין האחרונים ואם נכנס בו הנכרי יש להקל. ואם יוצא מבית ישראל וישראל אחר נכנס בו לכו"ע א"צ לבדוק כי על ישראל השני חל חובת ביעור וה"ה כשיוצא מבית עכו"ם וישראל אחר נכנס תחתיו לדור שם א"צ לבדוק ועל ישראל השני חל החיוב.

האם מחויב לבדוק במקומות שימכרם למחר לגוי? אם מחויב לבדוק בליל י"ד החדרים שבדעתו למכרן למחר לנכרי עם החמץ שלהם יש דעות בין האחרונים וי"א שצריך לבדוק ואפילו אם נמכרו עדיין לא החזיק בהם הנכרי וגם המפתח הוא ברשות בעה"ב עדיין וי"א דא"צ בדיקה וכן פשוט המנהג אך צריך ליזהר שיבאר בעת המכירה שמוכר לו החדר וכל החמץ הנמצא בו ולא יאמר לו בסתמא שמוכר לו החדר והיי"ש והשכר הנמצא בו ומ"מ אף דאין למחות ביד המקילין המוכר ביום י"ג שפיר עדיף טפי. כל שלשים יום צריך לעיין בכל דבר העושה שלא ישאר בו חמץ באופן שלא יוכל להסירו בנקל.

המשכיר בית לחבירו על מי מוטל לבדוק? המשכיר בית לחבירו לצורך י"ד וממנו ואילך וקנהו בא' מהדרכים ששכירות קרקע נקנה בו אם עד שלא מסר לו המפתח חל י"ד על המשכיר לבדוק ואפילו אם השוכר נכנס לדור בה בתוך הלילה, ואם הבית אין לו מנעול על השוכר לבדוק, וכ"ז דוקא במשכיר שגוף הבית עדיין שלו משא"כ במכר והחזיק הלוקח כיון שאין למוכר שום זכיה בקרקע אף שהמפתח בידו החיוב מוטל על הלוקח, ואם משמסר לו המפתח חל י"ד על השוכר לבדוק אף שאין דעתו לכונוס לדור שם עד אחר הפסח וצריך לבטל ג"כ ומ"מ המשכיר יבטל ג"כ בהדיא, ואם חזר והפקידו אצל המשכיר על המשכיר לבדוק וי"א דעל השוכר לבדוק. אבל כשעדיין לא קנאו באחד מהקנינים אע"פ שהמפתח ביד השוכר אין צריך לבדוק אלא חיוב בדיקה הוא על המשכיר. וי"א דבמסירת מפתח לבד קודם התחלת י"ד חל חובת הבדיקה על השוכר ונכון להחמיר כשניהם וא"כ חיוב בדיקה בזה על השוכר והמשכיר, מיהו לכו"ע יכול האחד לעשות שליח לחבירו ויוצא ידי הכל.

המשכיר בית בחזקת בדוק ומצאו אינו בדוק מה דינו? המשכיר בית לחבירו ביי"ד וסתמא הוא בחזקת בדוק וה"ה כשאמר לו המשכיר בפירוש שהיא בדוקה ונמצא שאינו בדוק על השוכר לבדוק ואינו מקח טעות ואפילו במקום שבדקים בשכר ואין צריך המשכיר להחזיר לו הדמים שהוציא בעד הבדיקה. וי"א דבמקום שבדקין בשכר והוציא מעות ע"ז צריך להחזיר לו שכר הבדיקה, ולא היו מקח טעות אפילו כשהתנה בהדיא שהיא בדוק ואינו בדוק. אבל בסתמא אף בשכרו ביום י"ד שחזקתו בדוק לכו"ע אינו צריך לשלם לו. ולדינא בכל גווני אינו צריך לשלם לו דיכול לומר לו קים לי כדעה זו והמוציא מחבירו עליו הראיה.

האם עבד אשה וקטן נאמנים על בדיקת חמץ? בית שהוחזק שלא בדקו המשכיר ואמרו אשה או עבד או קטן אנו בדקנוהו הרי אלו נאמנים ואפילו היה שם ודאי חמץ והוא שיהא קטן שהגיע לחינוך. ואין להקל בזה אלא קודם

דפי ציוורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן תלו סעיף ג
עד סימן תלט סעיף ב

י"ב אדר

■ מוזזור שינה אחת ■

1800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגותל המסיל

סימן תל"ט
- שו"ע ס"א
ט' צבורין... צריך
לחזור ולבדוק, - שכל
הקבוע כמחצה על מחצה
ואם פירש הכבר ממקום
קביעתו - אין צריך לחזור ולבדוק
דכל דפריש מרובא פריש.

מ"ב ס"ק א'
ובא עכבר ונטל וכו'. הטעם שכל קבוע
כמחצה על מחצה דמי - ודוקא שנטל
העכבר בפנינו ממקום קביעות דאי
נטלו העכבר שלא בפנינו הוי דינו
כאילו פירש שלא בפנינו דאמרינן כל
דפריש מרובא פריש:

מ"ב ס"ק ד'
שכל קבוע וכו'. ואם נתערבו הצבורים בזה
תו לא מקרי קבוע כיון שאינו עומד החמץ
בפני עצמו:

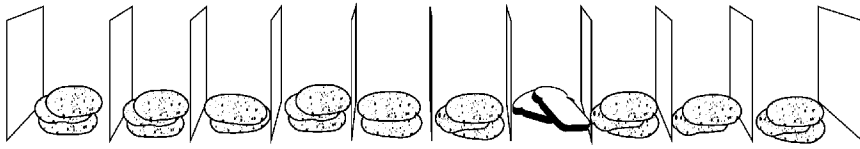
מ"ב ס"ק ה'
י"ם פירש הכבר וכו'. דוקא כשלא פירש לפנינו:

כל קבוע
כמחצה על מחצה

קבוע

בפנינו

אחרו רבים לפסוק

כל דפריש
מרבא פריש

פרוש

נתערבו

שו"ע סימן תל"ט סעיף ג'

הטעם	הדין	מצא	הניח	
שאנו אומרים מה שהניח נטל ואלו אחרים הם	צריך לחזור ולבדוק אחר כל התשעה	10	9	קשורים יחד
שאנו אומרים מה שהניח נטל ואלו אחרים הם	צריך לחזור ולבדוק אחר כל התשעה	10	9	אינם קשורים
שאנו אומרים מה שהניח נטל ואלו אחרים הם	צריך לחזור ולבדוק אחר כל העשרה	9	10	קשורים יחד
שאנו אומרים מה שהניח נטל ואלו אחרים הם	צריך לחזור ולבדוק אחר כל התשעה	9	10	אינם קשורים
דאמרינן שרק אחר נטל והאחרים נשאר במקומן	צריך לבדוק רק אחר האחד הנאבד	9	10	שיטת היש אומרים קשורים אינם

דפי ציוורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן תלט סעיף ב
עד סימן תמא סעיף א

י"ג אדר

■ מוזזור שינה אחת ■

1800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגותל המסיל

דבר ויש תקנה שיחזור ויפקידו ביד עכו"ם אחר או שימכור הבית שהחמץ מונח בו לעכו"ם והעכו"ם יקבל עליו אחריות של גניבה ואבידה והנכון שיעשה שניהם דהיינו מכירת הבית וגם מכירת החמץ.

אם לא קיבל עליו רק חיוב פשיעה האם הוי קבלת אחריות? י"א שאפי' אינו עליו אלא שומר חנם שהייב בפשיעה חייב לבערו ולכתחלה יש לחוש לדעה זו לפיכך אם העכו"ם בעל הפקדון לפניו צריך להחזיר לו ואם אין העכו"ם כאן יעשה מכירת חמץ ויבטל ג"כ אך בדיעבד כשכבר הגיע שעה ששית שאי אפשר למוכרו לעכו"ם יש לסמוך אסברא ראשונה ואין הישראל חייב לבערו מן העולם אלא מותר להשהות חמץ זה עד שייבא בעליו העכו"ם לעיר אפילו בא בתוך הפסח יחזיר לו חמצו מיד בבראו רק שיזהר שלא יגע בידיו ואחר הפסח מותר לאכול ממנו אפילו לא החזירו לבעליו.

אם לא קיבל אחריות והנכרי אלם ויוציא ממנו האם הוי כקבלת אחריות? אפילו אם אינו חייב באחריותו בדין אלא שיוודע שהאינו יהודי אלם ויכפהו לשלם אם יאבד חייב לבערו ויש חולקים ומ"מ העיקר כדעה הראשונה ומ"מ אם עבר עליו ולא ביערו ועבר עליו הפסח אין להחמיר ואפילו באכילה מותר.

עבר ולא ביער חמצו של עכו"ם מה דינו? אם עבר ולא ביערו ועבר עליו הפסח אסור באכילה ובהנאה ומכ"מ אם בא אותו הנכרי אחר הפסח רשאי להחזיר לו החמץ ובמקום דיש לחוש שיחזור העכו"ם וימכרו לישראל ויכשל ישראל באיסור חמץ שעבר עליו הפסח אסור להחזיר לו, ויש מקילין דלא גזרו חכמים בחמץ שעבר עליו הפסח אלא בחמצו של ישראל ולא בחמצו של עכו"ם המופקד ביד ישראל ויש לסמוך עליהו עכ"פ לענין היתר הנאה.

אינו חייב באחריות מה יעשה עם חמצו של העכו"ם? אם אינו חייב באחריותו אינו חייב לבערו אפילו אם ככוש תחת ידו כגון שהוא גר תושב ושרוי עמו בחצר, אבל בפסח אינו רשאי לכתחלה לקבל כלל פקדון חמץ אפי' בלא אחריות ואפילו בחנם. וכן א"י שהניח חמץ בבית ישראל בלא רשותו אינו חייב לבערו וצריך לעשות לפניו קודם יו"ט או במוצאי יו"ט מחיצה גבוה י" טפחים ומחיצה של סדין לא סגי וביו"ט כופה עליו כלי. וכן אם הניח העכו"ם בחול המועד ג"כ צריך מחיצה עשרה אפילו יודע שהעכו"ם יחזור ויקחהו אחר יום או יומים ואם יודע שהעכו"ם יחזור ויקחהו באותו יום גופא יש להקל דרי בכפיית כלי.

האם מותר להניח לעכו"ם לאכול חמץ בביתו? אינו יהודי שנכנס לבית ישראל וחמצו בידו אינו זקוק להוציאו אעפ"י שהישראל רואה חמץ של א"י אין בכך כלום. אבל אסור להעלותו עמו על השלחן ואפילו בהפסק מפה ואפילו אם אין לו היכרות עם עכו"ם זה. וכ"ז שאוכלים בשעה אחת אבל בשעה שאינו אוכל מותר לו להניח לעכו"ם לאכול על שלחנו רק שיזהר הישראל לקנות השלחן ולהדיחו יפה אחר אכילת העכו"ם שלא ישארו שם פרורין מחמצו וכן צריך ליזהר כשילך העכו"ם מביתו שיטול כל חמצו ולא ישתיר ממנו מאומה.

ספק נכנס העכבר עם חמץ האם צריך לחזור ולבדוק? ב' צבורין אחד של חמץ ואחד של מצה ובי' בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק ובאו שני עכברים זה נטל חמץ וזה נטל מצה ואין ידוע לאיזה בית נכנס זה שנטל החמץ אי"צ לחזור ולבדוק כשביטלו, ואם הככר קטן שיכול העכבר לאוכלו אף אם לא ביטל ג"כ א"צ לחזור ולבדוק. וכן שני בתים בדוקים וצבור אחד של חמץ ובא עכבר ונטל ואין ידוע לאיזה בית נכנס אין צריך לחזור ולבדוק כשביטל, ודוקא כשכאו לשאול בזה אחר זה אבל כשכאו לשאול בב"א אפי' כשביטלו צריכין לחזור ולבדוק. וכשידע שנכנס לאחד מהם ונכנס אחריו ובדק ולא מצא כלום אפי' כשלא ביטלו אי"צ לחזור ולבדוק. וכשבדק קצת מהבית ומצא ככר אינו צריך לחזור ולבדוק כשביטלו, ובכ"מ שמותר בביטול אם הוא עדיין קודם ו' שעות אף שלא ביטל עדיין יכול לבטל ואין צריך לחזור ולבדוק.

הניח ככרות ומצא חסר או יתר האם צריך לחזור ולבדוק? הניח ט' ככרות חמץ ומצא י' צריך לבדוק אחר כל הט' אפי' ביטל מקודם ואין ג"מ בין שהניח הט' מקושר ומצא עתה י' מקושרין או שהניחן נפרדין ומצא אחד נוסף עליהן. ואם הניח י' ומצא ט' צריך לבדוק אחר כל הי' אפי' ביטל מקודם, וה"מ בקשורים יחד אבל אם אינם קשורים יחד אין צריך לבדוק אלא אחר האחד, ואין להקל בזה אלא כשביטל או שיש שהות עדיין לבטל. הניח חמץ בזוית זו ומצאו בזוית אחרת צריך לחזור ולבדוק, ואם כבר ביטל או שיש עדיין שהות לבטלו אין צריך לחזור ולבדוק.

נכרי שהפקיד חמץ אצל ישראל מה נקרא קבלת אחריות? נכרי שהפקיד חמצו אצל ישראל אם הוא חייב באחריותו מגניבה ואבידה שקיבל עליו אחריות בהדיא וקנו מידו, ואם דין המלכות שמתחייב באחריות אפילו כסתמא משעה שנעשה שומר אף בלא קנין נמי הוי ברשותא דישאל ואפילו לא התנה שיהא חייב באחריות גניבה, בין שהוא בביתו בין שהוא בכל מקום ברשותו חייב לבערו בשעה שהגיע זמן הביעור אם אין העכו"ם כאן שיחזירו לו, ואפילו חזר והפקידו ביד אינו יהודי אחר שאינו בעליו לאפקי כשהחזר והפקידו ביד בעליו דשרי, ואפילו אם הנכרי האחר קיבל עליו כל האחריות שהיה על הישראל אעפ"כ אסור ויש מקילין בזה וה"ה כשמכר החדר שהחמץ מונח בו לעכו"ם ג"כ שרי אם העכו"ם זה קיבל עליו אחריות של גניבה ואבידה.

האם יחוד מקום מהני שלא יהא ברשות ישראל? אפילו השכיר או השאיל לו מקום בפ"ע לחמצו בביתו או בחצירו לא מהני ומ"מ בדיעבד אם השהה אצלו החמץ עד לאחר הפסח יש לסמוך דהיכא שמיחד לו מקום לחמצו אינו עובר בכל יראה אף שקיבל עליו אחריות ומותר החמץ לאכול וליהנות ממנו. ויחוד מקום מיקרי כשמיחד לו בפניו בית או חדר או זוית בתוך ביתו בשכירות או בשאלה אבל אם קיבל ממנו פקדון בלי יחוד מקום ואח"כ יחד לו מקום שלא מדעת העכו"ם לא מהני ואפילו עשה מחיצה ג"כ לא מהני.

האם מהני למכור או לבטל חמצו של העכו"ם כבחמץ שלו? י"א דלא מהני בזה ביטול ומכירה כמו בחמץ שלו והרבה מקילין

בכמה אופנים מותר לאחר הפסח לאכול החמץ שהפקיד הנכרי בבית ישראל?
Sponsored By: DollarPhone
זכות תלמוד

הכנת דיומא
כל הזכות שמורה
ואסור להעתיק מלי רשות
עם משנה ברורה
© מהמלת ומתמל